

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXVI. (20)
No. (števil.) 12

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
23. marca 1967

Zmaga križa

V današnjem svetu velik odstotek ljudi ni gospodar svojega duhovnega ali notranjega življenja. Vodijo in usmerjajo jih plehki televizijski programi, fanatičnost pripadnosti nogometnim klubom, strah od konjskih dirk in stav ter podobne pridobitve današnje dobe. Te ne izpustijo množice iz svojega vpliva, tako da posamezniki lastnega osebnoznega življenja skoro nimajo. Zato grede tudi veliki in lepi cerkveni prazniki za velik del teh množic skoro neopazeno mimo. Vsaj pomen teh praznikov.

Tistim emigrantom, ki se nočemo vtropiti v vsakdanjosti povprečnikov prinašajo prazniki posebno lepe trenutke doživetij in razmišljanj. Nič nenaravnega ni, če nam ob teh prezračevalnih doživetjih misli tako radi potujejo v našo domovino. Dogodki velikega tedna nas pa naravnost vodijo v vzporejanje usode slovenskega naroda trpljenju, ponižanju, zaničevanju in — križanju.

Nezlomljivo vero v življenje slovenskega naroda je po svoje povedal Cankar, ko je pisal o tisočletni burki. Ko je zahrumeval preko slovenske zemlje druga svetovna vojna in zadivjala komunistična revolucija, je kazalo, da se je ta tisočletna burka spremenila v tragedijo.

Kazalo je, da se naš križev pot ne bo končal z mogočnim vstajenjem, da se piše zadnje poglavje slovenske zgodovine in da bo zapel pogrebno pesem slovenskemu narodu otožni glas navčeka.

Ze so si razdelili slovensko zemljo. Slovenska kri je odtekala na vseh bojiščih; slovenska življenja so ugašala v taboriških smrti; dolgi vlaki so razvažali slovenskega človeka z domače zemlje po širnem svetu; komunistična revolucija je uničevala in morila; lepa slovenska polja so se spreminjala v brezmejna pokopališča.

Bog pa ni dopustil, da bi slovenski narod umrl. Tujec je odšel, premagan in strt, slovenski narod pa je ostal.

Toda križev pot še ni končan. Ko smo že upali, da je zadnja postaja trpljenja mimo, so se začele vrstiti nove. Podivjani rdeči oblastniki so prekrosili tujca. Začetek njihove oblasti je bil groznejši od tujčevega: Deset tisoč jih je moralo umreti.

Okupator je hotel uveljaviti novi red v Evropi, v katerem ne bi bilo mesta slovenskemu narodu. Komunizem je začel uveljavljati svoj novi red — tudi za ceno obstoja slovenskega naroda; razveljavili so deset božjih zapovedi; z velikimi žrtvami pridobljene zaklade narodovega duhovnega bogastva so uničili; narodnost ni več vrednota; idealizem zamenjal materializem.

Nov red: brez Boga, brez svobode, brez narodnosti. Ze je kazalo, da so osnovne življenske celice naroda tako razrahljene, da ne bodo prenesle obsedenosti komunistov po uničevanju in rušenju. Kazalo je, da so narodne sile že tako oslabiljene in utrujene, da brez odpora sprejemajo komunistične okove.

Ali bo res naš narod izginil pod težo „novega reda“? Ali so bili vsi stoletni napori in brezmejne žrtve za obstoj, rast in svobodo tega malega naroda zaman? Ta vprašanja so stala pred nami, a odgovora vsa dolga leta, odkar sloven-

SLOVENCEM V ARGENTINI, PO SVETU IN V DOMOVINI ŽELI
BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE KRISTUSOVEGA VSTAJENJA
SVOBODNA SLOVENIJA

KONFERENCA NA GUAMU

Ameriški predsednik Johnson je v spremstvu amer. zun. ministra Ruska, obrambnega ministra McNamare in drugih strokovnjakov priletel preko Honolulu na Havajskih otokih na tihomorski otoček Guam, kjer je eno največjih severnoameriških letalskih oporišč v tistem delu sveta.

Na otočku se je Johnson sestal na dvodnevno konferenco z ameriškim vrhovnim poveljnikom v Vietnamu generalom Westmorelandom, nadalje z dosedanjim amer. veleposlanikom v Saigonu Cabot Lodgem (ki je medtem odstopil ter je bil na njegovo mesto imenovan ameriški diplomat Bunker), z južnovietnamskim predsednikom generalom Kyjem in drugimi ameriški in južnovietnamskimi strokovnjaki.

Polet iz Washingtona do Guama je trajal 18 ur, na Guamu se je Johnson mudil 32 ur, nakar se je zopet po 18-urnem poletu vrnil v Belo hišo v Washington.

Na konferenci so razpravljali o razmerah v Vietnamu, o razvoju vojne in o kitajski ali sovjetski nevarnosti vmešanja v vietnamski konflikt.

Johnson je na konferenco prinesel načrte o nadaljnjem vodenju vojne in o razvoju Južnega Vietnam, po končanem konfliktu. Iz skupnega poročila, ki sta ga izdala Johnson in Ky, je razvidno, da si ameriška in južnovietnamska vlada želita čim hitrejšo rešitve viet-

namskega problema, nimata pa namena vdati se komunističnim zahtevam brez vsakih pogojev. V skupnem poročilu oba predsednika tudi poudarjata, da je ves boj severnovietnamskih komunistov v zanam, kajti ZDA so se obvezale, da bodo Južni Vietnam ohranile svobodne. Te svoje obveze ZDA nimajo namena odpovedati.

Južnovietnamski predsednik Ky je na tiskovni konferenci na Guamu napadel tiste, „ki zaradi svojih političnih namenov skušajo preprečiti našo odločnost proti komunistom. Vsi nam hočejo vsiliti ta pogoj: prenehajte z bombardiranjem! Mi pa s svoje strani sedaj odgovorjamo: prenehajte z infiltracijo in bomo pripravljene na razgovor!“

Ky je nadalje poudaril, da „nasprotujem sleherni koaliciji s komunisti. Ko to izjavljam, ne iznašam samo svojega mnenja, temveč mnenje vsega južnovietnamskega ljudstva.“

Sovjetska zveza in rdeča Kitajska sta v času trajanja guamske konference zagrozila Washingtonu, da ne bosta ostali prukrižani rok, „če bodo ameriški imperialisti razširili in postrtili vojno v Vietnamu.“ Severnovietnamska vlada pa je istočasno objavila, da odklanja sleherne mirovne razgovore, zmanjšanje vojskovanja ali premirje vse dotlej, dokler ZDA ne bodo „opustile svoje napadalne politike v Vietnamu“.

Komunistična diplomatska ofenziva proti Zahodni Nemčiji

Zahodnonemška vlada je pred kratkim vzpostavila redne diplomatske odnose z Romunijo, enim najbolj „samostojnih“ sovjetskih satelitov v Evropi. V Bonnu so ob tej priliki tudi poudarili, da je zahodnonemška vlada edini pravi predstavnik vsega nemškega naroda, tudi tistega, ki je usuznjen pod Ulbrichtovim komunističnim režimom.

Ta zahodnonemška diplomatska pot je sprožila komunistično protiofenzivo. Vzhodnonemška komunistična vlada je podpisala nov dvajsetletni obrambni sporazum s poljsko komunistično vlado, čemur je veselo botrovala sovjetska vlada. Vzhodnonemška vlada je nato podpisala tak sporazum tudi s češkoslovaško vlado, namerava pa podpisati podobne pogodbe še z drugimi vzhodnoevropskimi kom. državami.

Tako so komunisti začasno ustavili zahodnonemško diplomatsko ofenzivo v Vzhodno Evropo.

To je postalo povsem jasno predvsem minulih četrtlet, ko je poljska komunistična vlada objavila, da bo podpisala obrambno pogodbo v prvih dneh aprila s komunistično Bolgarijo. Bolgarija se tako kot najvzhodnejši evropski satelitski narod trpi pod komunistično vlado, ni bilo.

Danes je odgovor pred nami. Spregovoril je slovenski človek na slovenski zemlji. Spregovoril odločno in jasno: Hočemo svobodo, ne tlačanstva; hočemo življenje po božjih postavah, ne po komunističnih.

Če ta odgovor morda še ni množičen, je pa tako odločen in jase, da ga nihče več zadržati ne more. Za nas v emigraciji je ob mislih na te naše brate praznik vstajenja še lepši. Saj nam je slovenski človek porok, da bodo zvonovi zmagovalja zadoneli svobodno širom slovenske zemlje. Na Triglavu bo zažlel križ tisočdvestoletnega krščanstva na slovenski zemlji. Vse, kar bo prišlo, bo lepše in čistejše kot je bilo kdajkoli v preteklosti. Saj je prekaljeno v neizmernem trpljenju in globokem spoznanju.

To, kar prihaja v domovini, ni staro, ker staro se ne povrne več. Tudi ni novo, ker je staro: boj za svobodo, boj za krščanske resnice.

Blagor tistim, ki bodo gledali znamenje krščanstva vrh Triglava in poslusal pesem zmagovalja v slovesno pomlad: Aleluja. M. S.

I Z T E D N A V T E D E N

V Montevideu so priprave za konferenco predsednikov ameriških držav v polnem teku. So pa težave, ker zlasti Čile in Kolumbija vztrajata, da mora biti na predsedniški konferenci določen točen datum, ko naj bi začela delovati ustanova latinsko-ameriške gospodarske integracije, druge države, zlasti Brazil, pa niso istega mnenja.

V Kolumbiji je vlada objavila vojno stanje, da bo lažje polovila komunistične teroriste. Za nad 200 komunističnih funkcionarjev je vlada že odredila konfinciacijo na raznih sedežih vojaških in pomorskih poveljstev.

Kubanski komunistični diktator Castro ni zadovoljen z zadržanjem venezuelske kom. stranke. V zadnjem govoru ji je očital oportunitizem in neaktivnost. Vodstvo venezuelske komunistične stranke mu je odgovorilo ter odklonilo njegovo vmešavanje v njene notranje zadeve. Obsodilo je tudi nekatere oblike terorizma, ni se pa stranka povsem odpovedala nasilju, s katerim naj bi zrušili sedanjo vlado predsednika Leonija.

Ameriški predsednik Johnson je od drž. kongresa zahteval odobritev kredita v višini 1.500 milijonov dolarjev za dodatno pomoč Latinski Ameriki v naslednjih petih letih.

V Washingtonu so 15. februarja na vojaškem pokopališču Arlington prenesli v novo stalno grobnico posmrtno ostanke umorjenega predsednika Johna Kennedyja in njegovih dveh otrok. Pogrebne molitve je opravil bostonski nadškof Msgr. Richard Cushing, osebni prijatelj rajnega predsednika, v navzočnosti pokojnikove vdove, njegovih petih bratov ter predsednika Johnsona.

Švicarska vlada je naprosila časnikarje, naj opuste svoje namere in poskuse, da bi prišli v stik s Svetlano Stalino, ki je na večmesečnem odmoru v Švici. V ZDA so objavili, da je Stalinova hčerka zaprosila za politični azil v tej državi in da ga bo tudi dobila, v Moskvi so pa napadli ZDA, češ, da je zvezna policija organizirala vhod Stalinove hčerke v emigracijo.

Br. tanski laburisti so v zadnjem času propadli na treh nadomestnih volitvah.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Za napredek Patagonije

Po vrnitvi z obiska južnim provincom je predsednik gral. Onganía prejšnji teden poročal na seji ministrskega sveta o potrebah Patagonije, kakor jih je sam ugotovil na licu mesta. Ministri posameznih resorov so dobili naročilo, da morajo v svojem delokrogu pripraviti vse potrebno, da se bo načrt za gospodarski in socialni dvig Patagonije začel realno izvajati.

V tem pogledu je omeniti mednarodne razgovore, ki jih ima argent. vlada z mednarodnim denarnim trgov. Ti so že tako napredovali, da listi že poročajo o 400milijonskem dolarskem kreditu, ki ga bo Argentina dobila pri Mednarodnem denarnem skladu, pri ameriški državni banki ter pri privatnih ameriških in evropskih denarnih zavodih. Odobreni kredit v tej višini priča o zaupanju, ki ga je začel zunanji svet dobivati v razvoj argent. gospodarstva po ukrepah, ki jih je za njegovo ozdravitev izdala vlada argent. revolucije.

Z odobrenimi krediti bo argentinska vlada začela graditi veleelektrarno El Chocón v Patagoniji, izboljševati cestno in železniško omrežje ter pridobivati nove površine za pašnike in izboljševati že obstoječe za živino.

Gral. Lanusse o ciljih argentinske revolucije

Poveljnik III. armadnega zbora v Córdoba gral. Alejandro Lanusse je imel sestanek s svojim častniškim zborom, kateremu je poročal o zadnjem sestanku vojaških poveljnikov z vrhovnim poveljnikom generalom Alsogarayem, ki je bil v Buenos Airesu. V izjavah je zavrnil vse izmišljotine, da naj bi bil ta sestanek zaradi nesoglasij v vojski. Poudarjal je, da je ravno obratno res. Ker, če je bil optimist ob nastanku argentinske revolucije, je sedaj še mnogo večji optimist, ko vidi s kako odločnostjo se vlada čisto po načrtu loteva reševanja težkih vprašanj,

Vrhovno poveljstvo zahodnodemokratske obrambne skupnosti od polnoči dne 15. februarja ni več v Franciji, ampak v Stuttgartu v Zahodni Nemčiji. Pri zaključni slavnosti dne 14. marca so sneli ameriško in francosko zastavo z vrhovnega zavezniškega poveljstva, je bil navzoč vrhovni poveljnik oboroženih sil OTAN-a gral. Lemnitzer. Tako je 18 dni pred 1. aprilom, ki ga je določil gral. De Gaulle, ko ne sme biti več nobenega ameriškega vojaka v Franciji zapustili to državo zadnji oddelki ameriške vojske z letalci ter družine ameriških častnikov.

Walter Ulbricht predsednik kom. Vzhodne Nemčije, in Antonin Novotny predsednik kom. Češko-Slovaške, sta podpisala prijateljsko pogodbo med obema državama.

Angleška kraljica Elizabeta ima v načrtu, da bo proti koncu leta obiskala Čile. Ni izključeno, da se bo njen obisk raztegnil tudi na Argentino in Urugvaj, verjetno pa še na nekatere druge južnoameriške države.

Avstrijski kancler dr. Jozef Klaus je bil na enotedenskem obisku v Moskvi.

Sovjeti so iz Moskve izgnali dva kitajska diplomata, češ da sta v Moskvi organizirala protisovjetske demonstracije.

Sedanji oblastniki v afriški republiki Kongo so obsodili na smrt biv. predsednika te države Mojzesa Čombeja, ki živi v Španiji.

Papež Pavel VI. je na svetno nedeljo po blagoslovitvi oljk naslovil nov poziv svetu, naj dela za mir, ki bo temeljil na ljubezni in ne na sili orožja.

Predsednica indijske vlade Indira Gandhi misli, da bo rešila vprašanje prehrane prebivalstva in preprečila lakoto v bodoče s tem, da bodo v Indiji omejili rojstva otrok, namesto, da bi povečali poljedelsko proizvodnjo.

V Grčiji je bilo 15 častnikov, ki so pripadali tajni organizaciji Aspida, obsojenih na zaporno kazen od dveh do osemnajst let. Imeli so v načrtu odstavitev monarhije ter vzpostavitev levčarsko usmerjene republike.

Papež Pavel VI. pripravlja encikliko o gospodarsko-socialnem razvoju.

Glede zunanje politike v zvezi

z zadnjim tretjim izrednim zasedanjem Organizacije ameriških držav je dejal, da dejstvo, da je bila ta konferenca v Buenos Airesu kljub znanemu nasprotovanju nekaterih držav, da bi bil njen sedež v argent. prestolnici, predstavlja v zunanji politiki sedanje vlade velik uspeh. Glede zavrnitve arg. predloga, da bi bil medameriški obrambni svet vključen v spremembo določil Listine OAD, je povedal, da je arg. vlada izpolnila samo to, kar je bilo soglasno sklenjeno leta 1966 na novembrskem sestanku vrhovnih vojaških poveljnikov ameriških držav v Bs. Airesu, ki so prevzeli nalogo, da bodo svojim vladam priporočili, da se postopa tako, kot je storila sedaj Argentina. Argentinski zunanji minister je izpolnil samo to, kar želi argentinska vlada, da se namreč govori jasno in odkrito in da se je treba lotiti reševanja problemov z odgovornostjo in odločnostjo, pa naj bodo še tako zapleteni.

Končno je gral. Lanusse odločno poudaril, da stoji vojska tesno za vlado in ji pomaga pri obnovitvenem delu.

Notranji minister o delu vlade

Notr. minister dr. Borda je bil prejšnji teden na večerji pri zunanjih častnikarjih. Ob tej priložnosti jim je govoril o delu vlade. Povedal je, da vlada nima namena razbiti sindikatov, tudi ne gleda nanje s škodoželjem zmagovalca po neuspeli akciji sindikatov proti vladi, ampak želi samo to, da vsi spoštujejo zakon. Povedal je dalje, da je vlada v prvi vrsti odločena urediti gospodarstvo, ker bo potem podana osnova za blagostanje, ki ga bodo lahko uživali delovni ljudje. Tedaj bo pa tudi nastopil čas, ko bo mogoče govoriti o obnovi političnega življenja v vsem obsegu, kajti brez zdravega gospodarskega življenja in trdne gospodarske osnove tudi ne more uspevati v vsem razmahu demokrasko politično življenje.

Iz otopelosti v nemir.

Pred več kot 22 leti so jugoslovanski komunisti tako močno udarili po prebivalcih, da so ti kar otopeli. Vsak se je skušal kam skriti ali vsaj vtakniti, da ne pride oblasti pred oči. Bila je doba terorja, kakršnega Jugoslavija še ni poznala. Prišlo je tako daleč, da se nekdanji prijatelji, ki so slučajno prišli v Trst ali Gorico, na ulicah in javnih prostorih niti pozdravljati niso upali. Ker niso vedeli, kje je tisti špijon in čaka na svoje žrtve, resnične in namišljene. Mrtvaška tišina je takrat zavladala zunaj stanovanja, še šepet je bil sumljiv, napačen pogled nevaren, navadna kretanja izdajalska.

Ta otopelost je le počasi popuščala. Čim večje so bile politične in gospodarske polomije, tem težje so jih komunisti upravičevali. Tem manj so jim ljudje verjeli. Pri tem so ljudje začeli izbegavati očitno vsak stik s stebri komunistične diktature. Kamor se je pokazal komunist ali njegov sopotnik, tam je zavladal molk, ki je naravnost dušil vse tovariše, velike in male.

Prišlo je med tem za komuniste nebrečno leto 1948. Stalin jih je nagnal k komunistični skupnosti. V svoji osamljenosti so se znašli brez opore, morali so presedlati na idejo samoupravljanja, posebej v delavskih svetih. Ljudje niso verjeli v to novotarijo, bili so pa zadovoljni, da so komunisti postali tako zaposleni z novo idejo, da so navadnega človeka pustili pri miru.

Pri miru pa ni pustila ljudi gospodarska stiska, ki je bila zaradi slabega komunističnega gospodarstva od leta do leta hujša. Ljudje so pod nemi pritiskom začeli godrnjati, v začetku na tihem, potem zmeraj glasneje. Režim jih je skušal potolažiti s politiko neomejene zaposlitve in široko razporeditve mreže socialne zakonodaje. Nikomur se ni bilo treba bati za delo, vsakdo je vedel, kam naj se obrne, ako bo brez dela ali brez zdravja. Seveda so pa bili zaslužki več kot nič, pa še te je stalno glodala draginja, ki ni poznala nobene gornje meje, kar se je najlepše videlo v stalnem padanju kupne moči jugoslovanskega dinarja.

Vir draginje je bila inflacija, ki je bila proti letu 1960 že tako občutna, da je režim mislil na prvo korenito reformo. Poskusil jo je v l. 1961—1962. Je spodletela. Inflacija je začela divjati, dosegla je svoj časni vrhunec v letu 1965. Ljudi je minevala potrpežljivost. Godrnjanje je bilo vedno hujše, režimski pritisk ga ni mogel več zadušiti. In vendar je bilo v tistih letih še zmeraj dosti dela, pa tudi za socialno skrbstvo je bilo dobro preskrbljeno. Ljudje se pa niso dali potolažiti, zahtevali so resnični boj proti draginji in pri tem niso ravno varčevali z besedami. Strahu iz l. 1945—1955 ni bilo več v njihovih srcih.

Režimu ni preostalo drugega kot premišljevanje, kako bi znova poskusil z gospodarsko reformo, sedaj pa zares, kajti navezan je bil in je še danes le na lastne sile. Kakršnekolikoli načrte za reformo je napravil v l. 1961—1965, vsi so kazali na žrtve, ki jih bo moralo delovno ljudstvo sprejeti na svoja pleča. Tega se je režim zavedal, zato je le počasi odkrival vso težo reform, še počasneje je pa žrtve nakladal na delovne ljudi. Glavne žrtve so pa v grobem te-le:

Zmanjkalo je dela. Kakih 300.000 Jugoslovancev je že moralo iskati delo na tujem, doma ga pa ne more dobiti po skromni ceni kakih 200.000. To stanje se po napovedi Titovih planerjev ne bo spremenilo do l. 1970. Ravno narobe, za letos in prihodnje leto napoveduje režim še manj dela, kot ga je sedaj na razpolago. Tam pa, kjer tovarne obratujejo, so delavci vedno v strahu, da bodo morali ustaviti obratovanje zaradi pomanjkanja surovin, težav z dobivanjem posojil, pomožnih materialov, pogonske sile, slabe prodaje itd.

V Sloveniji je sedaj zaposlenih nekaj nad pol milijona ljudi v javni upravi in socializiranem gospodarstvu. Velika večina med njimi ne ve, kako dolgo bo še pri kruhu in koliko ga bo. V Sloveniji prideta na vsake tri zaposlene po dva upokojenca. Odkod bo režim jemal denar za pokojnine? Bolniki bodo morali plačevati deloma stroške zdravljenja, česar do sedaj niso. Odkod naj vzamejo denar? Šolski sistem je pred finančnim polomom. Kam naj gredo starši z otroci, ki še niso za delo? Pri vsem tem pa draginja raste kar naprej in jo ljudje zmeraj bolj čutijo, pri tem pa nimajo več nekdanjega upanja na večje dohodke.

Zaskrbljenost je zavladala med Slovenci. Nemir se je polastil njihovih src. Vse prihaja na prepričanje, da „tako

KLIC PO ZAŠČITI ŽENA IN OTROK

Konferenca za družbeno aktivnost žensk Slovenije je dne 4. marca priredila v Ljubljani pogovor s časniki. Ob tej priliki je predsednica Konferenca Majda Gaspari opozorila „na nekatera aktualna vprašanja družbenega položaja žena v Sloveniji“.

Iz njenih izjavajev zveemo, da udeležba žensk v slovenskem gospodarstvu že predstavlja 39% vseh proizvajalcev, toda vpliv žene v družbi da ne narašča v enaki meri. Zadovoljiv da je samo odstotek žensk v delavskih svetih, na vodilnih mestih v vseh drugih organih, zlasti v družbeno-političnih organizacijah pa da njeno vlogo ne samo zamenjajo, ampak v praksi tudi zapostavljajo.

Eden od vzrokov za takšno stanje je po njenem mnenju gotovo objektivne narave. Govornica navaja, da je zapo-

„Obraz samoupravljalcev“

Tak je naslov uvodniku v Delu z dne 25. februarja, ki nam odkriva težek položaj delovnega ljudstva pod komunisti. Da bi si ljudje v Jugoslaviji zagotovili nadaljnjo zaposlitev, si odtrgujejo od že itak slabih prejemkov ter odtegljaje dajejo podjetju za obratni kapital.

Pa pustimo, naj o „obrazu samoupravljalcev“ govori pisec uvodnika Jaka Krivec. Takoje ga slika:

Največkrat niti ne opazimo drobnih naslovov in skopih vesti o proizvajalcih, ki so svoje celotne enomesečne osebne dohodke namenili za obratna sredstva svoje tovarne. O proizvajalcih, ki dajejo svoje prihranke za eno leto na voljo skladom tovarne, o proizvajalcih, ki so se odločili, da bodo delali vsak dan dlje kot določa zakon samo zato, da bi tovarno rešili iz trenutnih težav. Nekako prezremo, da so to dogovori ljudi, ki se zavedajo, da niso samo proizvajalci, ampak tudi upravljalci, ki vse bolj vedo, da je predvsem od njih samih, od njihovega ravnanja, odvisen njihov trenutni obstoj pa tudi daljša prihodnost.

Prebrali smo vest, ki govori, kako so se delavci tovarne „Vis“ na referendumu skoro stoo odstotno odločili, da bodo v nekaj mesecih zbrali v skupno blagajno vse svoje enomesečne osebne dohodke. Le tako si lahko zagotovo nemoteno oskrbo z reprodukcijskimi sredstvi. Vsi razpoložljivi podatki so jih prepričali o pravilnosti te odločitve za normalno življenje tovarne, s katero upravljajo. Sklenili so, da bodo zato delali za enajst mesečnih osebnih dohodkov in da si bodo dvanajšega — ki je prepotraben tovarni — izplačali 1970. leta s simboličnimi premijami in obrestmi, kakršne bi sicer dobili, če bi denar vložili na hranilno knjižico.

Pisec članka v nadaljnem poje hvalo takim delavcem, govori o „zrelosti samoupravljalcev“, njihova dejanja oz-

ne more iti naprej, da se to mora spremeniti, pa naj pride, kar hoče“. Nemir je pa nevarna prikazen v človeškem življenju. Lahko rodi v človeku globoko spremembo: lahko mu spremeni pamet v strast, premislek v divjanje, lahko zapelje v uničevanje zaradi uničevanja, lahko naredi iz njega navadno zver. Takrat človek pozabi na vse moralne zakone, išče samo prilike za maščevanje in ne gleda, ali je zadel na pravo žrtve.

Nemir je še posebno nevaren takrat, kadar mu usoda primeša obup. Takrat rad pozabi, da je človek, se spozabi nad vsakim in nad vsem, sla po spremembi mu zamegli vsako razsodnost. Preda se goljufivim željam, ki jih še preje obleče v ideale. Vse to vidimo danes na Kitajskem.

Komunisti v Jugoslaviji se tega zavedajo in bojijo. Zanašajo se pa na oborožene sile in policijo. Kaj pa, če to odpove? Če je sila odpovedala pred 50 leti na Ruskem, zakaj ne bi sedaj v Jugoslaviji?

Zato je sedanjí nemir v Jugoslaviji hudo, hudo nevaren, je podoben tišini pred viharjem. Toda kakšnim?

Nemir se je vselil tudi med komuniste. Vsak njihov ukrep ima nekaj mrzličnega na sebi, vsak načrt je takoj posvečen v ideal, naj bo vreden tega imena ali ne. Vsaki žrtvi je obetano pretirano bogato plačilo. Ker iz njihovega gibanja izginja duh, se zacepijo za vsako formalnost in skušajo videti v njej rešilno bilko. Zato je zavladala pri njih strastna zaverovanost v svoj prav, ki jih zmeraj bolj oddaljuje od stvarnosti. Toda stvarnosti se ne bodo mogli izogniti. Kaj pa potem?

(A. D., 7. 3. 1967)

slena žena v Sloveniji dvojno obremenjena, družba ji pa pri tem ne pomaga dovolj. Prišlo je celo tako daleč, da je — kaj že Slovenija glede otroškega varstva in družbene prehrane na predzadnem mestu v Evropi. Kakšno mora biti potem razmerje še v ostalih republikah!

Svoje navedbe je Gasparijeva zaključila s pozivom na republiko, da se je treba glede otroškega varstva, zaščitite žene in njenega položaja v sodobni družbi lotiti načrtno, te akcije, da bi do leta 1970 zajeli v razne oblike varstva vsaj 15% otrok, kajti po zahtidlu govornice — in njene navedbe bodo gotovo točne — se je „politika družbene skrbi za otroke zadnje čase v tolikšni meri zameglila in je deloma celo mazadovala, da je treba storiti čimprej odločne korake.

načuje za „simpatično potrditev reforme, njene moči in doslednosti“, namesto, da bi s svojim peresom zapisali obtožbo sedanjih komunističnih upravljalcev v državi in po podjetjih. Kajti samo ti so krivi, da morajo delavci po raznih obratih s svojimi lastnimi sredstvi pomagati vzdrževati razna podjetja, da ne izgube skromne zaposlitve.

To se dogaja pod oblastjo komunistov, kii so delavcem obljubljali boljše delovne in življenjske razmere, kakor so jih imeli pod prejšnjo „reakcionarno kapitalistično oblastjo“. Pa se je zgodilo ravno nasprotno: Pod komunisti morajo še bolj delati ter na leto dobe plače samo za enajst mesecev, ker mo-

Bodimo previdni!

Iz pisma iz Evrope z dne 5. marca t. l. uredništvu Svobodne Slovenije

S svojim odgovorom na Vaše zadnje pismo, sem v zelo veliki zamudi. Ko je lani prišlo, me spet ni bilo v... in ko sem se vrnil, sem takoj zabredel v čezmerno redno službeno delo, tako da mi zares ni ostalo časa za pisanje ne le člankov, temveč tudi ne pisem. Letošnjega Zbornika Svob. Slovenije še nisem dobil v roke, tako da ne morem zavzeti stališča do posameznih člankov. Vsekakor pa mislim, da kratek članek, kakršnega ste želeli, v sedanjih okoliščinah ne prihaja več v poštev.

Stvari so namreč krenile dokaj daleč in če že pišemo ali razpravljamo o slovenski bodočnosti, danes ni več čas, da bi le številčno šteli med emigracijo ljudi, ki so za rešitev slov. vprašanja v okviru Jugoslavije, in tiste, ki so za separatistično rešitev. Danes je po mojem potrebno izčrpano in temeljito obravnavanje tega vprašanja. Tako torej dejstvo, da članka nisem napisal, ni prav nobena škoda in ničesar ne spremeni v diskusiji. Sem pa prepričan, da res postaja čimdalje bolj potrebno, opozoriti na nekatera temeljna, nepremakljiva dejstva usode slov. naroda, ki bodo ostala v veljavi in zadržala najbrž še večjo moč, dokler bo obstajal in hotel obstajati slov. narod. To opozorilo je tembolj potrebno, ker so vsled dolge odsotnosti z doma nekaterim našim sicer zelo pametnim gospodom začeli bledeti pojmi, ki so po mojem aksiom naše narodne bodočnosti.

Mislim da je osnovno dejstvo usode našega naroda, da je tako majhen in stisnjen med tako velike sosedne narode, razen na jugovzhodni fronti. To nesorazmerje se je zmeraj uveljavljalo, zlasti odkar je s 19. stol. začela doba splošnega premika in razvoja, premi-

BRALI SMO

Slovenski avtonomizem

V tržaški reviji „Most“ (št. 12, leto 3) je Dušan Božič objavil zanimiv članek z naslovom „Smeri sodobnega političnega razvoja“. V članku poudarja, da potek današnjega svetovnega političnega razvoja določujeta dve vrsti silnic. Na eni strani je težnja po ohranitvi, gojitvi in razvijanju lastne samobitnosti, na drugi strani pa se pojavlja težnja po vključitvi te samobitnosti v širši družbeni sklop. Božič navaja za to trditve več dokazov in med temi tudi značilni primeri Alžira. Dokler je bil Alžir nesvoboden, je težnja po lastni samobitnosti in lastnem razvoju mobilizirala ogromno pripravljenost za žrtve; ko pa je bila ta neodvisnost dosežena in priznana, je stopilo vprašanje sodelovanja z ostalim svetom, celo z večerajšnjim sovražnikom, na prvo mesto. V komunističnih državah je bilo obratno. Tu je bila dana skupnost v enoličnosti ruskega komunističnega vzorca. Zato se je v teh deželah težnja po samobitnosti posebno močno izobli-

„Napori v vrhovih“ je kipar in slikar France Gorše naslovil letošnjo naslovno stran Zbornika Svobodne Slovenije. Gotovo ne brez namena in premisleka. Človek je začel svoj prvi napor v vzhodno gore, na katero se je namenil, morda celo v dantejevskem temnem gozdu, trdem in trčevem, pa se je vzpenjal navzgor vedno više, pridruževali so se mu spotoma soromarji, vedno več jih je, vedno širši krog, in zdaj stopajo še vedno navzgor, če ne z večjimi napori kot nekoč, pa z večjo voljo in zavestjo, da morajo stopati še više, še bolj strnjevano, kajti vrhovi še niso doseženi, korak se še vedno vzpenja, napor še vedno krivi hrbte, daleč je še cilj... toda cilj je in napor zanj tudi: Svobodna Slovenija.

(Dr. Tine Debeljak, Ob srebrnem jubileju, Zbornik Svob. Slovenije 1967, str. 5)

VELIKONOČNA

Marijan Jakopič

Težki jerbasi — brhka delketa
k žegnju jih v vašo cerkev neso,
pecem zvonov se čez polje razpleta,
upom vstajenja boža roko.

Bele stezice in znamenja bela, —
beli oblaki — ti čolni neba —
jadra, ki v vetru so se razpela,
ko v igred poslala je hitrega sla.

V zraku je sreča, v dušah zvonjenje;
svoje, opojno diha pomlad,
v srcu kot v vetru brsti hrepenenje,
trka na okna, vre preko livad.

rajo ponekod dvanajsto „posoditi“ podjetju, s simboličnimi obrestmi“. Tega delavcem v demokratskem svobodnem svetu ni treba nikjer delati in vsako leto redno poleg dvanajste plače ob koncu leta dobivajo še trinajsto in še razne druge socialne priboljške.

Tako so se komunisti tudi v socialnem pogledu pokazali kot največji reakcionarji ter izkoriščevalci delovnega ljudstva.

ka skoro povsod v našo škodo. Velikansko zaslugi imamo, da smo v težavnem položaju postali iz roda narod ter se tako za nekaj časa zavarovali. Ali tempo premika se je v našem stoletju pospešil in bo čimdalje hitrejši. Po mehaničnem zakonu bomo vsako generacijo na novo ogroženi. Če se hočemo torej obdržati, je naslonitev na tisto stran, ki nam je najmanj nevarna, naravnost življenjska nujnost. Tako smo torej, ne iz kakih nagibov višje sinteze, temveč čisto navadno zaradi svojega obstoja življenjsko navezani na Jugoslavijo. Vsako drugo preudarjanje sloni ali na napačnih premisah ali pa na hoteni slepoti ali pa čisto navadno na čustvenih kompleksih, brez trezne, racionalne podlage.

Če bi bilo za koga še kaj dvoma o naši zainteresiranosti na Jugoslaviji, je Italija pohitela z opozorilom: na vprašanje državne pripadnosti, ki je Jugoslaviji me priznava, je razbila trgovinska pogajanja z Jugoslavijo. Storiha je to takoj, ko je začutila, da je Jugoslavija zaradi gospodarske krize in zaradi narodnostnih vprašanj oslabiljena. Če je torej Jugoslavija za nas najboljša rešitev, pa imamo mi v tej skupnosti veliko večji pomen kakor bi nam šel po številu. Smo bistveni sestavni del Jugoslavije.

Zatorej mislim, da bi morali biti vsi Slovenci previdni, da sami ne bomo pomagali žagati veje, na kateri sedimo. Mi Slovenci res nimamo interesa raznašati skupno streho, tudi ne z nepremišljenimi besedami, katerih posledice se ne zavedamo. Značilno je, da so sedaj treznejši Hrvati začeli biti zaskrbljeni za Jugoslavijo, dasi so bili vedno v opoziciji.

blikovala. Odpad Jugoslavije od Moskve, madžarska revolucija poljska „lastna pot v socializem“, upor Albanije proti Moskvi, težnja Romunije po neodvisnosti, spor med Moskvo in Pe-kingom in posebno v oči padajoča odpoved Moskve vodilni vlogi v sklopu komunističnih strank, vse to je izraz zgodovinske težnje po vzpostavitvi ravnotežja med samobitnostjo in skupnostjo.

V nadaljnem odstavku dokazuje Božič, da je težke notranje krize v prvi Jugoslaviji povzročilo pomanjkanje ravnotežja med samobitnostjo južnoslovanskih narodov in njihovo državno skupnostjo. Ista nesposobnost sedanjega upravnega sistema, ki poskuša gledati na južnoslovanske narode kot etnotno etnično skupnost, izziva težka notranja trenja med temi narodi. Rešitve iz tega položaja pa sedanja uprava ne išče v samoodločbi južnoslovanskih narodov, temveč gre nadalje po poti, ki jo je za-

črtala srbska nacionalistična državna miselnost.

Zelo zanimiv je nadaljnji odstavek z naslovom „Slovenski avtonomizem“, ki je napisan na naslov tistih slovenskih izseljencev in izseljenjskih skupin, ki ne razumejo modernega časa in modernih političnih teženj in ne iščejo rešitve slovenskega vprašanja v smeri samobitnosti ali neodvisnosti slovenskega naroda in njegovega sodelovanja ali povezave z drugimi narodi. Ker zadeva ta odstavek nas — slovenske izseljence, želimo našim bralcem ponoviti nekaj stavkov.

Božič piše takole: „Medtem ko se v Sloveniji sami gublje težnja po avtonomiji v smeri vzpostavitve ravnotežja med samobitnostjo in skupnostjo, se je zaprlo „Slovensko državno gibanje“ v lastni narodni geto ter odklonilo sleherni razpravo o odnosih do drugih južnoslovanskih narodov. Še več! Vsakega, ki je za kakršno koli obliko državnega sožitja z ostalimi južnoslovanskimi narodi, so označili za narodnega mlačneža, sebe pa proglasili za edne prave zagovornike „resničnih“ slovenskih interesov. Zaprti v lastni narodni geto, niso zavzeli sovražnega stališča le do Srbov, temveč tudi do slovenskih „jugoslovansko“ usmerjenih emigrant-skih skupin in posameznikov in tako niso mogli pritegniti k sodelovanju celo tistih, ki bi bili pripravljeni o novo nastalem političnem položaju Slovencev razpravljati in v stičnih točkah z njimi sodelovati. S svojimi nacionalno nesrpnimi stališči se gubljejo ravno v nasprotni smeri celotnega svetovnega razvoja, torej proti težnji po vzpostavitvi ravnotežja med samobitnostjo in skupnostjo. Zato tudi niso bili zmožni vključiti slovenski problem v svetovne tokove.

Brez sleherne zaslonbe svetovnih političnih tokov, brez vsakih materialnih sredstev in brez zadostne organizacijske predpriprave je „Aksijski odbor za neodvisno Slovenijo“ pozival Slovence v domovini na odpor in to celo oborožen odpor. S tem je pokazal ne samo veliko politično naivnost, temveč naravnost neverjetno neodgovornost, saj bi se tak svetovnepolitično osamljen upor nujno moral zadušiti sam v sebi.“

LETOŠNJI VOLILNI KOLEDAR V JUGOSLAVIJI

Volitve poslancev v vse zbere zvezne skupščine so razpisane za 9. aprila. Tega dne bodo volili zvezne poslance v občinskih skupščinah. Neposredne volitve v zvezni zbor zvezne skupščine oz. volitve članov zveznega zbora po volilnih bodo 23. aprila.

Volitve poslancev zveznega zbora, ki v ta skupščinski dom volijo republiški zbori republiških skupščin in pokrajinski zbori pokrajinskih skupščin bodo najpozneje do 15. maja.

Volitve zveznih poslancev bodo v 60 volilnih enotah oz. v polovici skupnega števila. Letos bodo namreč volili samo polovico poslancev vseh zborov zvezne skupščine. Člane vseh skupščin, tudi zvezne, volijo vsaka štiri leta s tem, da vsako drugo leto volijo polovico vseh zborov. Popolne skupščine so bile izvoljene leta 1963 po uveljavitvi nove ustave. Takrat so bile določene tudi volilne enote, v katerih je mandat trajal dve leti. Izjemoma so bili ti poslanci izvoljeni dve leti pozneje leta 1965 še za naslednjo štiriletno dobo. Letos so volitve tistih poslancev, ki so bili leta 1963 izvoljeni za štiri leta.

Razumljivo je, da bodo kandidati samo tisti, ki jih bo odobrila partija.

KOMISIJA ZA SPREMEMBO ZVEZNE USTAVE

Na zasedanju zveznega zbora narodov dne 28. februarja je bila izvoljena za izdelavo besedila za spremembo zvezne ustave. Za predsednika komisije je bil določen Veljko Vlahovič. Iz vrst zveznih poslancev so od Slovencev v tej komisiji Roman Albreht in Anton Vratuša, iz socialno zdravstvenega zbora Olga Vrabčič. Izmed družbenopolitično-znanstvenih in strokovnih delavcev je tudi več članov. Iz te skupine je od Slovencev Lidija Šentjura.

Komisija je imela prvo sejo 2. marca

Novice iz Slovenije

Slovenska pomorska družba „Splošna plovba“ bo v letošnjem letu dobila tri nove ladje: Koper, Postojna in Portorož. Prvo ladjo se ta mesec, ostali dve pa kasneje. Ladji Postojna in Portorož bosta namenjeni za plovbo okoli sveta. Z novimi ladjami bo ladjevje Splošne plovbe naraslo na 15.000 tinto registriranih ton, kar pomeni, da je Splošna plovba tudi v svetovnem merilu dosegla pomorska podjetja srednje velikosti.

Smrt med duhovniki. Na praznik Lurške Matere božje je umrl samo nekaj dni pred svojo 90. letnico biseromašnik Ivan Erjavec. Bil je župnik na Zelimlju, v Gornjem Logatcu, nato znova v Zelimlju polnih 21 let do upokojitve. Kot upokojenec je oskrboval bogoslužje na Bregu pri Kranju. Med vojno so ga Nemci izgnali na Hrvaško, po vrnitvi je vodil župnijo Ig nato pa še duhovništvo Olševke.

V Hrušici je 31. jan. umrl zlatomašnik Adolf Simončič. Služboval je na raznih župnijah na Primorskem, v pokopu pa živel v Hrušici.

Na redni letni skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti dne 7. februarja so bili izvoljeni: za rednega člana dr. Anton Slodnjak, redni profesor univerze v Ljubljani v p. in za dopisne člane: dr. Dragotin Cvetko, redni profesor za muzikologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani, dr. Dušan Hadži, redni profesor fakultete za naravoslovje in tehnologijo na univerzi v Ljubljani; dr. Svetozar Ilešič, ledni profesor za geografijo na univerzi v Ljubljani in Janez Čilenšek, rektor Visoke šole za glasbo v Weimarju, redni član Nemške akademije znanosti v Berlinu.

Mladinsko prestopništvo v zadnjem času vedno bolj narašča tudi v Trbovljah. To izhaja iz izjav referenta za mladinska vprašanja pri občinski skupščini. Povzročja jih predvsem neurejeno družinsko življenje alkoholikov in družin, ki se malo, ali nič ne brigajo za vzgojo svoje mladine.

V Prekmurju je vedno več takih primerov, da sezonski delavci po odhodu na delo v tujino povsem zanemarijo svoje družine in celo prekinejo z njimi stike. S preseljevanjem iz podjetja v podjetje navadno za sabo zabrišejo vsako sled. Take primere mora potem obravnavati občinsko sodišče. N.p. v Dolnji Lendavi primer nekega delavca, ki je doma pustil brez vseh sredstev ženo s petimi nedoraslimi otroki.

Svet osnovne šole Tone Čufar na Jesenicah. je začel akcijo za zbiranje prispevkov za odkup 300 let stare lesene kajže, rojstne hiše pisatelja Franca Sal. Finžgarja. S tako akcijo so začeli že pred leti, pa so ostali sredi poti. Sedaj je postala znova aktualna, ker sedanji lastnik Finžgarjeve rojstne hiše namerava hišo preurediti in v njej pripraviti primernejše bivališče za svojo petčlansko družino.

V skupščinskem odboru za preučevanje zakonskih in drugih predlogov v Ljubljani so sprejeli zak. predlog o prenehanju višje gospodinske šole za internatom v Domžalah. Šola bodo ustili v jeseni, vse njene prostore pa bo prevzela biotehnična fakulteta, ki bo skupno s pedagoškima akademijama skrbel za nadaljevanje vzgoje strokovnjakov za prosvetljevanje ljudi z zdravim načinom prehrane, oblačenja in urejanja hišnega okolja.

Umrli so. V Ljubljani: Filip Šibenik, Rozalija Žgajnar roj. Travnik, Evgenija Pitamic, Anton Jelenc, pos. in obrtnik, Jakob Munih, Franc Devetak, gimn. prof. v p. Ivan Meden, kovaški mojster, Marija Tofant, Peter Slabe, Anton Bagia upak, Henrik Bartl, biv. trgovec, Regina Bydlo roj. Nosofski, Ivan Nivak, Ludvik Renčelj, strojevodja, Ema Novak roj. Trost Danijel Kasun, zidar, Jože Kostli, Ivanka Gole roj. Celarc, upok., Anton Jesih, mesarski mojster, Tone Berbežar, Lovro Podlincec, upok., Mirko

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Velikonočni obredi na veliko soboto v Slovenski hiši

Začetek bogoslužja ob 23. uri: Blagoslov novega ognja, velikonočne sveče, slovesen sprevod z velikonočno svečo, berila, litanije, blagoslov krstne vode, obnova krstnih obljub, slovesna maša velikonočne vigilije. Poje pevski zbor Gallus.

Osebné novice

Družinska sreča. V družini Fedorja Eiletza in njegove žene ge. Marte roj. Covello se je rodil sin, ki je pri krstu dobil ime Ksavar Leopold. Otroka je krstil v cerkvi Medalla Milagrosa v Buenos Airesu g. Msgr. Anton Erhar, za botra sta bila dr. Leopold Eiletz in Julia Covello. V družini Antona

Plesničar, upok., Marica Gravnar, roj. Primčič in Gabriel Marušič, poštni inšpaktor v p. v Mirnu, Marija Križar roj. Jenko v Naklem, Janez Hrovat, zavirač v Nivem mestu, Ivan Prosenec, rud. uslužbenec v p. v Zagorju, Anton Pavlič, upok. v št. Vidu pri Stični, Franciška Hafner roj. Čufar, vdova po skladatelju in glasbeniku v Preski, Franci Kobal v Kremlju, Ivana Šorli roj. Otrin v Kranju, Vali Treven, rentgenski tehnik v Idriji, Franc Ambrožič, mesarski mojster na Bledu, Marija Mikec v Skofji Loki, Pavlina Jerinčič por. Kumar, učit. v p. v Konjskem, Jožefa Lavrencić roj. Skubic v Mengšu, Franc Tekave. biv. zid. mojster v Rafolčah, dr. Igo Koščak, zdravnik stomatolog v Beogradu, Klotilda Paunović roj. Frölich v Celju, Rudolf Beravs, kopač v rudn. obratu Hrastnik, Vinko Marn. rud. uslužb. v Zagorju, Anton Zidar v Smedniku, Antonija Tofant v Celju, Olga Šlebinger, vdova po ravn. vseuč. knjižnice v Gornji Radgoni. Pavla Hribar v Domžalah, Franc Zupan, Gostilničar v Križah, Marija Olaj v Novem mestu, Franc Močnik, organist v Črešnjevcu. Alojz Dolar v Celju, Marija Špende v Okoni, Franciška Jakomnik

de Luca in njegove žene Majde roj. Štupica se je rodil sin Viljem. Otroka je krstil g. Matija Borštnar, botrovala sta pa Robert de Luca in ga. Karolina Petelin-Štupičeva. Družino Franca Resnika in njegove žene ge. Terezije Glavič je razveselil tudi sin. Na ime Franc Ivan ga je krstil g. žup. Albin Avguštin, za botra sta pa bila Kazimir Goljevšek in Veronika Terlikar. Sina Jožeta Alojzija imajo tudi v družini Jožeta Škraba in njegove žene ge. Anice roj. Janežič. Srečnim družinam naše čestitke.

CASTELAR

Roditeljski sestanek

Na slovenski Pristavi v Moronu je bil v nedeljo, 19. t. m., roditeljski sestanek slovenskega šolskega tečaja dr. Franceta Prežerna, na katerem je imel

vzgojno predavanje predsednik pristavskega odbora g. Franc Pernišek. Govornik je podal vrsto lepih misli in napotkov o rganiziranju naše mladine v KA. v SFZ in SDO ter druge mladinske organizacije, nakar se je razvila debata o modernih mladinskih problemih.

Sledil je občni zbor šolskega odbora omenjenega tečaja ter je bil ponovno izvoljen za predsednika g. Rajmund Kinkelj in dosedanji odbor, z izjemo gg. Albina Kočarja in Mirka Kopača, ki sta prosila za izstop po mnogoletnem prizadevnem delu v odboru ter sta bila na njuni mesti izvoljena gg. Kazimir Keber in Alojzij Oblak.

Lepih počitnic je konec

Česar ni bila deležna moronska mladina ob zaključku tečajev prejšnjih dveh let — obakrat je deževalo — se je zgodilo letos. Vreme je bilo v soboto 11. marca lepo, da je bilo kaj.

Kdor je to popoldne po peti uri obiskal Pristavo, je začuden obstal. V prijetni senci so se ob eni strani dveh dolgih miz stikale glave dekličev in fantičev od 6 do 15 let ter z vso resnostjo študirale — poteze šaha v napeti igri proti gospodoma Kinklju in Debevcu. Šahovska simultanka! Prva točka populanskega programa kot slika šahovskega udejstvovanja, ki ga je v teku počitnic razgibal g. R. Kinkelj v veliko navdušenje mladine.

Po končani igri je ob navzočnosti udeležencev tečajev, njihovih staršev in prijateljev s pozdravnimi besedami odprl razstavo predsednik Pristave g. F. Pernišek. Naraščajnice in mladenke so v treh skupinah razstavljale ročna dela pod vodstvom ge. R. Gorškove ter risbe in pravilne motive iz plastilne ob skrbni roki gđ. M. Gaserjeve. Članice so poleg ročnega dela ponovno presenetile z bogato kuharsko razstavo, pripravljeno pod vodstvom strokovnakinje gđ. E. Škuljeve. Fantiči so vzbudili pozornost z živahnimi motivi s taborjenja in iz živalskega življenja v plastilini.

Tretja točka popoldneva je bila razdelitev nagrad. Risanje je ocenil in razdelil nagrade arh. g. J. Vombergar šahovske pa je izročil zmagovalcem dekliškega in fantovskega turnirja g. Kinkelj.

Medtem se je zmrčilo. Ob oмбуju pripravljeni sedeži in žarometi so kazali, da bo nastop tam. S pisanimi rutami in šopki na prsih se je pojavila ob vznožju tega mogočnega drevesa skupina deklet s kitarami in piščali. Za njimi so pripelje ostale grupe deklic in deklet — izletnic — ter z veselo, včasih kudušno pa tudi resno besedo živahno povezovala naše narodne melodije v najbolj priščen prizor. Harmonika je zvalila večja dekleta, da so se zavrtle v treh folklornih plesih. potem pa so se z ostalimi izletnicami poslovlile od navzočih z večerno pesmijo.

Nastop je živo nakazal uspeh dela ge. M. Geržiničeve, ki je letos izbrala narodno pesem, da jo vsadi v srca mladih. Prof. Geržinič je povezal to pesem z besedo, ki je prihajala mladi ni prav iz srca. Gđ. M. Gaserjeva je dečve poveda v prve korake naših narodnih plesov, ki jih je spremljal s harmoniko Polde Malalan. V režiji in

Vsak teden ena

VELIKONOČNE ZELJE

Anton Novčan

Pri ves doma zdaj snežec se topi,
brsti drevo, trobentica cveti.
Čez polje veje topel veter plah,
Velika noč svetlika na gorah...

A tu jesen je... Grozdje zrelo že,
na trtatah listje zrumenilo vse...
v oči nas grizka mrzel vever suh,
iz skrinje jemlje babica kožuh...

Vstajenja praznik isti tu in tam!
O, da bi srečo nosil vam in nam —
in da bi kmalu tisti veter bil,
ki vam in nam solze bi posušil!

sцени sta priskočila na pomoč ge. Geržiničevi gospa in gospod Pogrjajc.

Po vsem tem je tudi želodec dobil pravico, da se oglasi. Kuhinja je postregla z — nič manj kot — razstavljenimi jedli. Kdo se je mogel ustaviti tej izredni priliki!

Vsem, ki so sodelovali v pripravi in izvedbi teh počitniških tečajev, je bil pripravljen prigriček, med katerim sta jim mons. A. Orehar in g. F. Pernišek izrazila zahvalo in priznanje. To oboje velja poleg že omenjenih č. č. gg. župniku M. Lamovšku in F. Himelreihu, gospema in gospodoma Debevcu in Zurcu, gospema M. Kraljevi in M. Batageljevi, predavateljem č. J. Langusu, gđ. M. Markeževi in g. P. Rantu, gospodinski ekipi gospem Golobovi, Kopačevi, Rakovečevi, Dolinškovi, Tomčevi, Klemenčičevi in Kočarjevi ter skupini mladih katere sodelovanje je vesel up naše skupnosti.

M. B.

RAMOS MEJIA

Uspela tombola v Slomškovem domu

Bila je v nedeljo, 12. marca, popoldne. Udeležba je bila res izredna, saj je nad tisoč rojakov masedlo obširni protor na vrtu in športnih igriščih. V imenu prirediteljev je pozdravil goste Marijan Loboda, ki je tudi napovedoval številke. Glavni dobitek je po izredno nizki ceni oskrbelo znano slovensko podjetje Pavle Novak. Sreča je doletela Marjetico Pergar, ki si je izbrala radiocombinado. Naslednjih večjih tombol pa so bili deležni rojaki Jakob Ris, Greta Bizjan in Franciška Korintnik. Razdeljenih je bilo 63 tombol, 100 kvatern in 115 činkvinov. Mnogo dobitkov so prejeli otroci, med katere je Slomškovo dom razdelil 600 brezplačnih tablic. V komisiji, ki je vestno opravila svojo nalogo, so bili gg. Aleksander Majhen, Božo Fink, Janez Brula in Zupan Herman st. Organizacija priprav in izvedba je bila pod vodstvom Franceta Homovca, prireditvenega referenta Slomškovega doma.

Številni gostje so si z zanimanjem ogledali okusno pripravljeno razstavo ročnih del počitniškega tečaja. Razstava je pokazala lepe uspehe mladih ljudi pod vodstvom mladinskega referenta.

dp

Slovensko-argentinska odprava na Kontinentalni led 1967

Če imamo na vidiku svetovni sloves in zanimanje gorniških krogov za planinsko področje okrog Fitz Roya (severno od jezera Viedma), je pravzaprav čudno, da so vse do slej ostale tako malo znane in razmeroma malo obiskovane ter oblegane nekoliko južne na kontinentalnem ledu ležeče gore, ki štrle iz visokih gorskih verig zahodno in vzhodno vzdolž ledenika Upsala (zahodno in jugozahodno od jezera Viedma oziroma zahodno in severozahodno od jezera Argentino). Te gorske verige nosijo nekaj vrhov, pravih planinskih biserov, ki v ničemer ne zaostajajo — najsi bo s planinskih tehnične kot z lepote vidika — za Fitz Royem in njegovimi okoliškimi opredi. Prav to področje sta si v zadnjih dveh letih osvojila za svoje torišče v odpravah Slovenskega planinskega društva naša plezalca Jure in Peter Skvarča, potem ko sta si že v prejšnjih letih na kontinentalnem ledu nabrala in utrdila 'ledene' skušnje ter nabrala in podarila slovenskemu zamjskemu gorništvu lovričke kot so Pier Giorgio, Gorra Blanca, Cardenal Cagliero, Lautaro, Mellizos. In kot je bilo doslej še z vsemi slovenskimi planinskimi odpravami potekajo tudi te brez zaznavnega hrupa in zveneče propagande od skromnih — zelo skromnih — sredstvih, a ob vrhani meri idealizma in ljubezni do gora in do slovenskega naroda.

Ko je šlo za Fitz Roy, mu je botroval ves svetovni gorniški in malone ves časopisni tisk; so mu dajale hrbtnico in materialno oslombo tukrajšnje

in inozemske ustanove, podjetja in vlade. Mi zdamski Slovenci, pa se zadovoljujemo z našo Svobodno Slovenijo, z gorniškim poglavjem v Zborniku Svobodne Slovenije, s kakim poročilec v argentinskem časopisu, pa s skromnimi prispevki sila maloštevilnih uvidenih rojakov. Celotni ostali zamejski slovenski tisk malone dosledno prezre take storitve, kar pa skoroda boli, kot da je tako v redu in samo po sebi razumljivo. In gre pri tem za prav nič manjše gorniške vrednote kot so bile one svetovnoznanе fitzroyške. Morda pa so zato bolj naše, bolj vredne, ker jih ne razdajamo tako na veliko in široko okrog po svetu. Saj je vedno tako z nami: na tiho trpimo sami zase, kadar nas zateče narodno trpljenje, in ne znamo ga razpiti v svet, da bi nas zanj pomiloval, nam pomagal. Prav tako na tiho rastemo in postajamo veliki sami iz sebe, in ni nam, da bi z našimi zmagami in uspehi zastrmeli svet. Nemara je prav v tem naša moč in morda tudi skrivnost našega narodnega obstanka — kljub tolkerim zgodovinskim viharjem.

O dejavnostih lanskoletne odprave na tem področju je krajše poročala Svobodna Slovenija, podroben opis pa prinaša pravkar izšli Zbornik 1967. Letošnja odprava si je v glavnem prizadevala nadaljevati tam, kjer je morala lani po mnogih uspehih nato zaradi okoliščin postaviti zapik in ohranjali upanje za ugodnejše razmere v naslednji ekspediciji.

In letos? Da, tudi topot je bilo starih nekaj nadaljnjih trdih orehov tam

doli na ledenem jugu, drugi pa se še trdovratno upirajo in čakajo novih, trdših prijemov. A slej ko prej bodo tudi jedra le-teh padla v slovensko pest. Za planince povzemamo na kratko potek letošnje odprave:

Cerro Cono

Dva člana odprave, Jure Skvarča in Luciano Pera, sta 2. januarja 1967 odletala z letalom do Rio Gallegos. Šele 5. januarja jima je uspelo nadaljevati pot s tovornjakom drž. cestne uprave do mesta Calafate ob Lago Argentino. Naslednji dan sta se za tri deževne dni utaborila na 40 km oddaljeni staciji Cerro Buenos Aires, last gostoljubnega dalmatinskega rojaka Stipičiča. 9. jan. prideta do Punta Bandera, ki je naravno pristanišče za Calafate in se vselita v bazo Instituta za kontinentalni led, kjer je slučajno na inšpekciji direktor instituta polkovnik Huerta. znani andinist, in njegov nečak dr. Julijan Ramirez. Slednji prosi, da bi ju smel spremljati po ledu do koder bi mu njegove omejene gorniške sposobnosti to dopuščale, na kar Jure pristane. Dan za tem se pojavijo na bazi še štirje mladi Buenosairečani, ki pravijo, da so raziskovalci celinskega ledu. Isti dan uspe Juretu pridobiti g. Feliksa, posestnika iz Rio Turbio, da jih s svojo barko prepelje čez jezero kakih 60 km proti severu do estancije La Cristina, last znanega gorniškega prijatelja g. Mastersa. Vse te dni jih preganjata večni južni dež in na estanciji je zapadlo ta dan celo 10 centimetrov snega.

11. 1. prečkajo vsi skupa reko La Carolina (ali Arroyo de las dos Lagunas) in se v dežju zatečejo v kočjo Instituta za kontinentalni led. Tu se 12. 1. odpravi ločita in nadaljujeta vsaka

svojo pot. 'Raziskovalci' namerjajo prečkati led na zahod, naši pa pripravljati vmesna taborišča na poti do izbranih vrhov medtem, ko čakata še na ostale člane odprave.

Od teh sta prišla do pristanišča dva dni kasneje Cesarino Fava in Eorris Kambič. Čez par dni sta zgubila upanje za možen prevoz čez jezero in ker jima pot po suhem okrog dolgega jezera ni bila mikavna, sta jo mahnila na svoje proti Fitz Royu ter se s tem odpovedala naši odpravi. Vendar naj zabeležimo, da sta tam uspela doseči vrh Vespignani, kateremu se je morala pred dvema letoma zaradi danih ovir odpovedati Comesafiova odprava.

12. 1. začeta znašati Jure in Luciano z dr. Ramirezom tovore hrane in plezalne opreme proti severu po močno razčlenjenem ledeniku Upsala do vmesne postojanke kakih 1.000 m višje. Naslednji dan prečkajo težko prehodno Uspala proti jugozahodu in dosežejo gorsko verigo Murallón, kjer postavijo taborišče I. Ves naslednji teden skoro po ves dan dežuje ali sneži in v takem nadaljujejo s tovorjenjem iz estancije preko vmesne postojanke do taborišča I. Od tod prodirajo proti jugozapadu in prečkajo ledenik, katerega krste za Glaciar de las Avataradas (avutarda je vrsta tamkaj živečih vodnih rac). 16. 1. se končno ustavi na severnem vznožju gore Cerro Cono, ki jo namerjavajo zavzeti, in začno kopti v višini ca. 1.200m luknjo za taborišče II., ki je do 19. 1. urejeno in opremljeno.

Ker Petra Skvarče ni od nikoder, vreme pa se je silo umeslo, se 20. januarja ob pol petih zjutraj oprtita Jure in Luciano s plezalno opremo za naskok na deviški Cono. Po dvehurnem

vzponu po strmem snežičku se jima pred severno steno postavi v oprek široka razpoka, katero obideta in ko napolnita na primeren zleb, vstopita po njem v okrog 200 m visoko steno. V naslednjih dve ulah pleže izstopita iz nje na greben, ki pa je ves posejan z visokimi strmimi in težko obhodnimi špicami. Le-te postavljajo čezdalje težje plezalne zahteve. Zato čez nekaj časa Luciano Pera odneha in se vrne do vrhnjega roba spodnje severne stene, kjer bo čakal na Juretov povratok. Ta pa trdovratno in zagriženo išče možnih prehodov in rine naprej. Žal bi mu bilo zapravljenega vrha in se odloči za samotno pležo. Po ozkem grebenu obide po desni steno nepreločnih nagostih stolpov, se zarine v gornjo steno, prekri nato greben na zahod, vstopi v vrhno zahodno steno, iz katere v pleži četrte stopnje in po dveh ledenih slapovih pete plezalne stopnje izstopi na vrhriji greben, ki vodi do vrha. Tako zavzame Jure Skvarča okrog štirih popoldne dne 20. januarja 1967 ledeno goru Cerro Cono, ki postane tako nova postojanka slovenskega andinizma. Ker so ostale zastavice in pisana dokumentacija v Lucianovem nahrbtniku, zabije na vrhu v led plezalni klin s karabinarjem in posname nekaj slik. Vse je na tej gori ošpičeno in ima vrh komaj za kakih 10 metrov ozkega slemena. Po nekoliko spremenjeni smeri se spusti nato Jure do vrha spodnje severne stene, od koder sestopata skupaj z Luciano dom do taborišča II, kamor pripseta ob desetih zvečer. Tu ju sicer dobroamerični, a nekoliko nerodni dr. Ramirez pričaka za okrepčilo — s toplo vodo...

Naslednji tri dni znašajo material iz taborišča II in I do kočje in naprej do estancije La Cristina.

(Nadaljevanje s.edi)

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kraljeva

Da ne bomo prepozno jokali

Pravijo, da življenje v tujini človeka obogati. Nove izkušnje mu prinesejo širino mišljenja, trpljenje ga utrjuje.

Ko danes gledamo na prva leta našega bivanja v novi domovini, se zavedamo, da bi danes v marsičem drugače živeli. A takrat smo prišli v novo, neznan deželo.

Po hudih vojnih izkušnjah smo prišli v deželo, ki nas je lepo sprejela, nam dala svobodo in obilne kruha — prave čude božje! Ljudje so se z veseljem lotili dela, saj ga ni manjkalo. Z varčevanjem in poštovanjem delom so rastle družinski domovi, se polnili z novo opremo, v jedilnih shrambah nismo ničesar pogrešali. Morda se pa danes marsikdo zaveda, da smo v preveliki skrbi za gospodarski podvig, zanemarili morda najvažnejše: zanebrili smo vzgojo naših otrok prav takrat, ko so jo najbolj potrebovali.

Na otroke je novo okolje takoj vplivalo, z novo govorico so srkali vase vse, kar se je nudilo očem in ušesom. Slišali in videli so več kakor starši, ki se za novo okolico niso brigali. Naši novi domovini moramo biti hvaležni, da nam je dala možnost svobodnega razvoja.

Priznati moramo, da živimo med narodom, ki nam je lahko v marsičem za zgled, posebno v lastnostih, ki so v nas šibke ali občutno pomanjkljive. Predvsem jih lahko posnemamo v medsebojni ljubezni v družini, v pozornosti do starejših sorodnikov, v spoštovanju do tujega človeka, v splošni vljudnosti in prijaznosti.

Seveda smo počasi spoznali tudi slabe lastnosti domačinov. Tem napakam bi se morda vsaj nekoliko izognili, če bi bili nanje pravočasno opozorjeni.

A napačno bi bilo zdaj o njih molčati.

Dobro poznavalec tukajšnjega življenja je v družbi trdil, da je požrešnost (gula) največji greh argentinskega človeka. Domači vzgojitelji večkrat pišejo o tej napaki in opozarjajo starše na nje nevarnost. Bilo bi zares tragično, da bi naši novi rodovi posnemali to zoperno lastnost zaradi nevednosti ali nemarnosti svojih staršev.

Ponedeljek v službi prinese svoj poseben pečat. Živahen pogovor se suče navadno okoli dveh vprašanj: nedeljski nogomet in obolela jetra zaradi preobilne hrane: „Ay, mi hígado!“

„Zakaj pa jeste, kar vam škodi?“ „Ker mi je všeč. Vem, da mi slabo stori, a se ne morem premagati,“ razlaga dekletje z blede obrazom.

Močno je opaziti tudi že med nami znake požrešnosti, ki smo jo v krščanskem nauku naštevili med glavnimi grehi. Kaže se posebno pri mladini, ki neutešeno sega po jedi, slaščicah, pijačah, tudi ko ni potrebno. Važno je utešiti hipne želje, hipne apetite!

Za družinsko življenje je skupna jed velikega pomena, saj prav ta čas okoli mize, nudi starešem priložnost, da svoje otroke spoznavajo, jih poslušajo in uravnavajo njihova spoznanja. Jed je seveda, posebno za mlada usta, važna zadeva. Damo ji višji pomen, ko se Bogu zanjo zahvalimo, je dar božji, ki nam krepi telo, ki nam prinaša užitek, kakor pa ne sme služiti požrešnosti. Pametni starši so pozorni na količino hrane in vedo, kdaj je „mera polna“ in kje se začne požrešnost. „Zdaj si božji,“ so rekli včasih mame, ko so podjobile dojenčka. Do prave mere, več bi ne bilo več „božje.“

Požrešnost ima lahko hude posledice ne samo za telo, podleči užitku telesa je škodljivo tudi za dušo. Požrešen človek se vdaja tudi drugim „apetitom“, išče telesno udobnost, se vdaja lenobi in telesnemu ugodju. Neutešljive želje, ki razjedajo notranjo pravilno rast mladega človeka, ustvarjajo iz njega slabica, ki ne bo mogel več sam sebi ukazovati. Ni lahko obvladati svoje slabosti, treba je zato majhnih in velikih žrtv. Nič ne bo torej otroku škodilo, če bomo od njega zahtevali majhne žrtvice v premagovanju sladkosnednosti. Otroku bo prema-

govanje utrdilo značaj, pomagalo mu bo do krščanske osebnosti, saj je prav žrtv in trpljenje podlaga krščanskemu življenju.

Najmočnejši nauk so seveda starši sami. Ubogi otroci kjer se preveč govorijo o hrani, kjer je v hiši več steklenic kakor dobrih knjig! Polni bari vinskih bratcev v naših domovih tudi niso prav vzpodbudni zgledi za našo mladino, tako tudi ne prevelik poudarek na praznovanje kolin. Ne smemo se potem zgražati, če otroci med koncertom srkajo coca-colo.

Skupina fantkov je končala z igro in sedi v travi.

„Jaz bom šofer, ko bom velik,“ reče Andrejček, „bom imel velik kamion in bom vozil jabolka!“

„Jaz bom pa zdravil živali,“ pravi Mišek.

Mali Jožek se oglasi: Jaz bom pa... vivo.“ Vsi se zasmejejo.

„Ja, bom,“ poudari užaljeni Jožek, „moj očka je rekel, če bom vivo, bom bogat in bom imel avto.“

Izraz vivo se v tej deželi premnogokrat sliši.

Vivo ne pomeni živ — je vse kaj več kakor to: je zvitost, je hinavščina, je brezobzirnost do bližnjega, je dostikrat nepoštena pot do cilja. Doseči, česar si želiš za vsako ceno. Vivo je, kdor „prinese koga naokoli“ za svoj dobiček. Je torej slaba, škodljiva lastnost. Kot tako jo gledajo tudi argentinski vzgojitelji, ki opozarjajo starše, naj to lastnost, ki je tukaj močno ukoreninjena, pri svojih otrocih pobijajo.

Zares žalostno bi bilo, da bi jo mi gojili v naših otrocih, bodisi, da to lastnost na drugih občudujemo in hvalimo, ali še huje, da jo prav na svojih otrocih ne zatiramo.

Da bi vedel, zakaj ne sme biti „vivo“, mu to besedo razložimo, s svojim zgledom pa pokažimo pošteno pot do uspeha.

Tretja napaka, katere se pošteni Argentinci zavedajo in tudi sramujejo, je tudi za nas nevarna. Tej lastnosti pravijo: „no te metas“, ne vmešavaj se! Te tri besede, ki navidezno svetujejo nekaj dobrega, pomenijo v resnici veliko slabost.

Vmešavati se nepoklican v tuje zadeve je grdo, toda vmešavati se ko je naša pomoč ali pričevanje potrebno — je dolžnost.

Dva dečka sta se igrala na dvorišču. Zoga je razbila steklo na oknu. Prizadeletni gospodar pridivja iz stanovanja, zagrabljuje dečka, ga udara, da zleti na tla in se poškodeje. Priletelo so ženske, nastal je vrišč in prepir, grozilo so s sodiščem. Drugega preplašenega dečka je pa oče zagrabljuje, potegnil naglo v stanovanje in ga „poučil“ z besedami „No te metas!“ Hitel je: „Nič nisi videl, nič, da boš edel. Ne maram sitnosti ne doma, ne na sodnji. Ti nisi nič videl, da veš!“

Ubogi otrok! Če bo sledil naukom svojega očeta, bo celo mislil, da prav ravna. Ko bo zrastel, se bo skrbno izogibal vsake odgovornosti v družbi, vsake borbe za svoje in drugih pravice. Da bo le mirno živel. Naj misli vsak zase! Slabič! Strahopetec!

Kot zadnje naj omenim še eno nevarno napako, ki je tudi med nami, posebno med mladino precej razširjena: Pomanjkanje čute odgovornosti za svoja dejanja.

„Saj je vseeno! Seveda sem obljubil, a bodo že brez mene opravili!“

Človek, ki ne izpolnjuje z odgovornostjo svoje delo, ki ne spoštuje dane besede, je za družbo škodljiv, je slab, nima osebnega ponosa.

„Tu je poštenjak ta je mož beseda!“ Bog daj da bi to našo staro pohvalo še dolgo izrekli med nami!

Trstenjak pravi: „Kdor nima čute odgovornosti, temu upravičeno odrekamo moralni značaj.“

Ker smo v začetku šolskega leta, se mi zdi pametno opozoriti starše, naj pozorno sledijo razvoju svojih otrok, ki preživijo večji del dneva v tujem okolju.

Otrok dojema hlastno, vtisi so močni, želi posnemati. Zato čuvajmo nad njimi! Ukoreninjene napake, to vsi vemo, se le s težavo odpravljajo, največkrat jih nosimo v sebi vse življenje.

Šolsko veselje

Začetek šole je vedno zanimiv. Vsako leto drugi otroci — eni začenjajo, drugi odhajajo. Dvakrat zanimiv je začetek naših osnovnih šol, srednješolskega tečaja (v dveh oddelkih in v dveh vzgojnih zavodih), letos začetek slovenskega oddelka Ukrajinske univerze ter začetek vsega kulturnega in vzgojnega dela po organizacijah in domovih. Dvakrat zanimiv je ta naš začetek zaradi posebnih okoliščin. V katerih še vedno živimo.

Izreden je čas pouka — enkrat na teden in večinoma ob sobotah. Izredni so prostori — večinoma se ti prav zdaj urejajo. In predvsem — izredne so okoliščine, v katerih slovenske osnovne šole v Argentini že skoraj dvajset let spolnjujejo poslanstvo, ki je prav gotovo ena izmed najbolj pozitivnih in svetlih točk v našem skupnem in javnem življenju.

Leto prihoda prvih slovenskih izseljencev v Argentino lahko imenujemo tudi leto rojstva slovenske šole, saj je bila to gotovo ena izmed prvih skrbi javnih delavcev, predvsem šolstva, kako organizirati čimprej slovensko šolo za otroke.

20 let slovenske šole v Argentini. To je prvo veselje. 20 let vztrajnosti, spopolnjevanja sredstev, načinov, prostorov, učil. 20 let neprekinjene požrtvovalnosti vsega učiteljsstva.

Ali ni slovenska šola v izseljenstvu posebne vrste silobran? Izvira iz neke zdrave in potrebne trme po ohranitvi. Te posebne vrste silobran je narekovala ljubezen do otrok in do samega sebe: plemenita sebičnost, ki moče, da bi narodova kri usihala v tuji zemlji s smrtjo posameznika, ampak hoče pretrkati življenjski sok na vnuke in pravnuke. To je drugo veselje: velikodušna in vztrajna predanost učiteljsstva (učiteljic, učiteljev in katehetov) učiteljskemu poklicu, ki je v izrednih izseljenjskih razmerah plemeniteje plačan kot v rednem poklicu.

Univ. prof. Halajczuk o ukrajinski kat. univerzi, njenem slovenskem oddelku in o Slovencih v Argentini

V zvezi z ustanovitvijo ukrajinske katoliške univerze, Fakultete za filozofijo in humanistične vede s slovenskim oddelkom v Buenos Airesu, je buenosaireska radijska postaja Antartida pripravila v sredo 15. marca, ob 21 zvečer intervju z dekanom te fakultete, prof. mednarodnega prava na buenosaireski katoliški univerzi dr. Bogdanom Halajczukom.

Radijski napovedovalec je omenil, da so bila v zadnjih mesecih v časopisu objavljena poročila o ustanovitvi ukrajinske katoliške univerze v Rimu ter vprašal: „Kakšen je pomen univerze v izseljenstvu, izven domovine? Kako more obstajati?“

Dr. Halajczuk je pojasnil, da je obstoj take univerze nujen. V komunističnih državah je veliko univerz, ki spodbujajo na tisoče odličnih strokovnjakov naravnih ved. Drugače pa je s humanističnimi vedami. Marksistična univerza v totalitarnem režimu ne more „formirati“ humanistov, pač pa jih „deformira“. Tu nastaja praznina, ki jo je mogoče izpolniti le v svobodnem svetu, v izseljenstvu.

Nadalje je dr. Halajczuk izjavil, da trenutno v Evropi že obstaja Svobodna ukrajinska univerza v Muenchen, poleg nje pa je ukrajinski kardinal Slipyj ustanovil v Rimu še Ukrajinsko katoliško univerzo, katere podružnice, od podružnice njenih fakultet se ustanavljajo po vseh kontinentih, od držav, v katerih obstajajo večje skupine svobodnih Ukrajincev.

„Svobodna ukrajinska univerza je bila ustanovljena že takoj po prvi svetovni vojni v Pragi, leta 1945 pa se je preselila v Muenchen. V svojem nad 40-letnem delovanju je izdala na tisoče diplom, priznanih od takratnih češko-slovaških vlad, sedaj pa od zahodnonemške vlade.“

Glede študija na buenosaireski fakulteti za filozofijo in humanistične vede, je govornik pojasnil naslednje:

„Naš program podaja minimum najprej potrebnejše izobrazbe, ki jo mora izobražen človek imeti o kulturi svoje domovine, odn. domovine svojih staršev; to, kar mora vedeti in znati prenesti v krog svojih argentinskih kolegov. Tej svoji dolžnosti se ne more izogniti noben zaveden Ukrajinec, Slovenec, Poljak ali kateri koli drugi svobodni Slovan. Tega problema nima Italijan, Anglež ali Nemec. Ravén italijanske, angleške ali nemške kulture je znana povsemu svetu; ni izobraženega Argen-

Tretje veselje: sodelovanje staršev. Število šolskih otrok ne pada, ampak v marsikaterem tečaju celo raste. Gojimo protistrup živete vere in narodne zavesti iz ljubezni do Boga, do sebe, do otrok, do naroda in do Cerkve. S tem se bomo zavarovali pred narodomorno boleznijo, ki se javlja doma in pred katero tudi izseljenstvo ni zavarovano brez milosti in našega sodelovanja.

Skof Rožman je na slovenskem dnevu, ki se ga je udeležil ob svojem zadnjem obisku v Argentini, na Pristavi v Moronu leta 1957 med drugim prosil slovenske starše naslednje: „Prizadevajte si, da bodo otroci znali slovensko orati in pisati.“ Če bomo to dosegli, jim bomo odprli pot do ostalih verskih in narodnih zakladov. Cilj in uspeh vzgoje bomo dosegli, če bodo fantje in dekleta ob zaključku osnovne šole pomnili osnove slovenstva in s srcem čutili z usodo naroda.

Kako doseči, da bodo otroci z umskimi načeli vraščeni v slovensko zemljo in kri. Z obema rokama pa bogatili oba svetova: z desnico ohranjali slovenski narod v izseljenstvu in v domovini, z levico pa plemenitili narod, v katerem si utrjujejo položaje in urejajo življenje? Je to staro izseljenško vprašanje? Jasno. A za vsako družino, za vsakega očeta in mater, za vsak narod je to vprašanje vsakokrat in posamično odločilno. Ena pot do rešitve je verjetno ta: z ljubeznijo vcepjati v otrocih ljubezen in spoštovanje do treh dobrin, ki so že po naravi človeku dane in v njem zakoreninjene: ljubezen in spoštovanje do Boga (vera). Do lastne družine in do naroda, kateremu po krvi pripada. Tudi ta rešitev je znana. A spet: odločilno je, da znano rešitev vsak posamezno uresniči (posebe v mladosti): z organičnim vraščanjem v celoten okvir danih življenjskih razmer, tako da živi kot Slovenec med Argentinci, zvest slovenskemu narodu v spoštovanju tuje narodnosti.

J. Re.

K VSTAJENJU

Griša Koritnik

... bos, zemlja naša, vstala, v duhu in v resnici vzdolž in v š r zakraljevala, v vsej lepoti in pravici? Kdaj boš v čudežnem razcvetu dala nove zarje svetu?

Kdaj boš, človek, brat človeka, kdaj boš, sestra, sestri m la? Kdaj bo kakor v zlatem veku svet ljubezen prerodila? Kdaj bo konec razprtije, koder božje sonce sije?

Bistvo časa je razklano, polov čarsko živimo: včeraj peli smo hosano, danes „Križaj ga!“ kr čimo če v nas samih ni enote, kje naj iščemo celote?

Vstala, zemlja, boš, prešerna, vstala v polni boš lepoti, kadar srca nejeverna odrekó se prazni gmoti, kadar vse premaga trenje duha ljubezni in Vstajenje!

MISEL NA VSTAJENJE

Griša Koritnik

Boš, zemlja, še kdaj lepa, kot si bila boš še cvetela kot nekdanje dni, ko si otroku mi srce mamla, mi v dalj kazala čudežne poti?

Boš še kdaj tlela v srcu vera živa v dobrih večne, vzore in značaj, v načela trdna in neomahljiva, v svetost oltarja in v rodu sijaj?

Boš še, ljubezen, kdaj srce ogrela ljubezen topla, čista ko zlato, ki bi za bližnjega križ nase vzela podala v sili še sovražniku roko?

Boš še kdaj, še kdaj mi srce gorelo za drago zemljo, dom očetni svoj, prečiščeno v odpovedi voljno trpejo, služeč le temu, kar je nad teboj?

O kdaj boš čista, dobra, vstala, duša kot si izšla iz Stvarnikovih rok zapela alelujo, ki poslušna nešteta družba božjih otrok?

Neki zgodovinarji našega časa so hoteli razglasiti Kristusa samega za pravljico. Toda prav sedaj, nedavno, smo slišali, da so tudi ti zgodovinarji končno klonili pod težo zgodovinskega pričevanja in izpovedali, da resen zgodovinar ne more tajiti resničnosti Kristusove osebe. Ta novica je v našem času, polnem nevere, še posebno razveseljujoča. Bog daj, da bi pripomogla tistim, ki v veri omahujejo, ali pa so celo izgubili, da bi zopet našli Kristusa...“

Mariborski škof dr. M. Drževnik

„Nezaupanje v Boga se posebno kaže v strahu pred otrokom. Med nami toliko starši kakor Herod strežijo še nerojenemu lastnemu detetu po življenju. Res je čudna človeška logika: zidajo se krasne otroške klinike za bolne otroke, istočasno se neumiljeno morijo zdravi nerojeni otroci in njihove zdrave matere se pehajo v dolgotrajne, tudi neozdravljive bolezni, ki so posledica hoteno izvršenih splavov.“

Škof slov. Primorja dr. J. Jenko

Deseta umetniška razstava B. Kramolca v Kanadi

Božidar Kramolc, v Kanadi živeči slovenski akademski slikar, je imel v februarju novo razstavo svojih umetnin. Je bila to že deseta njegova samostojna razstava, odkar se je naselil v Kanadi. Torej že kar lep jubilej. Bila je v umetniški galeriji Picture Loan Society, 3. Charles St., West, Toronto, od 11. do 23. februarja.

Za razstavo je umetnik pripravil izbiro risb iz zadnjih treh let. Vsem 20 risb, v treh formatih. Največje so bile velike približno 99x156 cm.

[Motivika razstavljenih umetnin je predstavljala figuralne kompozicije, pokrajine in tihotajta. Razen dveh so bile vse risbe v oglju.

Za razstavo je bilo zanimanje tako med slovenskimi rojaki v Kanadi, kakor tudi v kanadskih umetniških krogih.

K jubilejni razstavi slikarju Kramolcu čestitamo ter mu želimo še mnogo umetniških uspehov.

Goriška in Primorska

Msgr. Albin Kjuder umrl

Na tiho nedeljo, dne 12. marca je umrl v Tomaju msgr. Albin Kjuder, župnik in bivši apostolski administrator slovenskega dela tržaško-koprske in reške škofije. Bolehal je že dalj časa na srcu, se zdravil v raznih zdraviliščih v Avstriji, nazadnje pa v bolnišnici v Sežani, odkoder so ga dan pred smrtjo prepeljali na njegov dom v Tomaju. Pogreb je bil 15. marca. Pogrebno mašo je imel škof msgr. Janez Jenko, ki je v poslovnem govoru očrtal življenje in delo rajnega monsignora. Ostale pogrebne obrede je opravil ljubljanski nadškof msgr. dr. Pogačnik. Pri pogrebu je bilo nad sto duhovnikov. Med drugimi škofski proš msgr. L. Jurca, ljubljanski generalni vikar dr. Stanko Lenič, dr. Vilko Fajdiga, dr. J. Oražem, msgr. dr. L. Škerl iz Trsta.

Rajni msgr. Kjuder se je rodil v Dutovljah na Krasu 25. februarja 1893. Med prvo svetovno vojno je bil kot bogoslovec-begunec pri lazaristih v Ljubljani, kjer je bil posvečen v duhovnika 24. julija 1916. Kot duhovnik je služboval v raznih krajih. Leta 1924 je postal župnik v Tomaju ter je to župnijo vodil polnih 43 let. Novogoriški apostolski administrator dr. Mihael Toroš je leta 1955 imenoval msgra. dr. Kjudra za svojega delegata na področju tržaško-koprskega dela administrature, 28. junija 1961 ga je pa papež Janez XXIII. določil za apostolskega administratorja jugoslovenskega dela tržaško-koprske in reške škofije v Sloveniji. To sužbo je opravljal do 31. avgusta 1964. do imenovanja dr. Janeza Jenka za novega škofa za vse Slovensko Primorje.

V Devinu so zgradili župnijsko dvorano. Poleg domačega župnika ima za uredničenje želja mnogih Devincev veliko zaslug tudi župan in občinska uprava občine Nabrežina-Devin. Dosedaj niso imeli v Devinu primernih prostorov, zato se tudi ni moglo razvijati organizirano udejstvovanje.

Za Devince bo 27. februar važan dan. Možje in fantje so se namreč prvič zbrali v novi dvorani. Domači župnik je pozdravil vse navzoče in izročil nove prostore svojemu namenu. Sledilo je predavanje msgr. dr. Rudolfa Klinca iz Gorice o poslanstvu laikov v Cerkvi.

Po tem začetku je upati, da se bo v Devinu razvilo delo tudi na kulturno-prosvetnem polju.

Na Opatinah pri Trstu so priredili 4. in 5. marca ob priliki slovesne otvoritve moderne dvorane in društvenih prostorov poleg Marijanišča pevski koncert moškega, mešanega in mladinskega zbora, nastop slovenskih skavtov in folklorne skupine.

PESNIK KORITNIK UMRL

V današnji številki objavljamo dve velikonočni pesmi Griše Koritnika. Med tem smo dobili poročilo, da je pred dnevi umrl v Murski Soboti, kjer je bil profesor angleščine na tamošnji srednji šoli. Umrl je v starosti 80 let. Bil je pesnik ter eden najbolj plodovitih prevajalcev iz angleščine. B. Borko je zanj dne 1. marca v ljub. listu zapisal: „Z Griso Koritnikom, ki mu je teža let zadnje desetletje preprečevala intenzivnejšo slovstveno delo, smo izgubili originalno osebnost in tihega, a vnetega delavca na področju slovenskega ustvarjalnega in poustvarjalnega slovstva.“

SLOVENCİ PO SVETU

KANADA

Pri Mariji Pomagaj v Torontu je bila v nedeljo 12. februarja v župnijski dvorani spominska Plečnikova proslava ob 10. letnici smrti velikega slovenskega umetnika, arhitekta in tvorca slovenske cerkvene umetnosti. Pripravilo jo je učiteljstvo slovenske šole.

V cerkveni dvorani je bila celodnevna razstava nekaterih Plečnikovih originalnih risb, slik njegovih monumentalnih del za Dunaj, v Pragi in Ljubljani ter po mnogih krajih v Sloveniji, na Hrvaškem ter v Beogradu. Prav tako so bile razstavljene nekatere že reeke knjige o Plečniku, kakor tudi nekatera umetnikova prenosljiva dela in umetniškovi osebni predmeti.

Popoldne je bila v dvorani akademija. Učitelj slovenske šole Frank Pajk je razložil namen in pomen prošle, Čekuta, tudi učitelj slovenske šole, je pa v predavanju „Plečnikovo življenje in delo“ prikazal velikega slovenskega umetnika kot človeka in genija-ustvarjalca, g. Tone Zrnc CM, ravnatelj slovenske šole je pa pokazal Plečnikova dela v 136 barvnatih skioptičnih slikah.

PO SPORTNEM SVETU

V začetku februarja je bil v Krnici zimski alpinistični tabor. Mnogi mladi alpinisti so izvedli nekaj lepih vzponov. Največ pozornosti je vzbudil vzpon mlade kranjske naveze Uroša Škerla in Tomaža Kržaja, ki sta v enem dnevu preplezala stober Rogljice. Njun podvig je bil prvi letošnji prvenstveni vzpon, in ima visoko oceno že v kopnem. Tri naveze so preplezale Aleksiščevo smer v zapadni steni Dovškega Gamzovca, naredili pa so tudi več pristopov na okoliške vrhove in na Razor po centralni smeri. Najtežji zimski vzpon je v Kamniških alpah naredila naveza Ščetinin in Stojan Bervar. Preplezala sta raz Dedca nad Koroško, ki je nekdanj pomenil višek plezalskih težav.

V Delu z dne 25. februarja je omenjen tudi andinim v Argentini. Franci Savenc je opisal uspehe člana akademskega alpinističnega odseka iz Ljubljane Borisa Kambiča, ki ima starše v Argentini. Kambič je že leta 1964 v družbi z argentinskimi andinisti osvojil nekaj vrhov v dolini reke Santa Clara. Letos se je nameraval pridružiti

slovensko-argentinski odpravi v področje Fitz Roya. Prišla pa sta z Italijanom ravo prepozno, ker so ostali že odpovali. Vendar sta s pomočjo žandarmerije dosegla bazno taborišče in se sestala tudi z japonsko in avstrijsko odpravo. Slabo vreme jima je nagajalo; ker sta se morala vrniti pred drugimi, sta izbrala 2.200 m visoki, še neosvojeni in razmeroma lahek vrh Vispagnoni in ga tudi osvojila.

V zadnjem odstavku piše Savenc: „To je v zadnjih treh letih že naš tretji uspeh v gorah Južne Amerike. Skupno se lahko tam pohvalimo s 15 prvimi pristopi, še več pa bi jih bilo, če bi prišli vse tiste, ki so jih opravili tamkaj živečimi Slovenci, med katerimi jih več sodi v elito argentinskih alpinistov in imajo tudi svoje slovensko planinsko društvo.“

Ljubljanska Olimpija, jugoslovanski košarkarski prvak, se je uvrstila v finale tekmovalja za evropski pokal. Pot Olimpije do finala je bila težka. Ljubljanci so s težavo premagali nizozemskega prvaka, nato so v Lyonu izgubili s prvakom Francije, in kasneje izgubili še z lanskim prvakom Simethtalom iz Milana. Prav malo upanja je bilo, da bi se Olimpija uvrstila; premagati bi morala v obeh tekman belgijskega prvaka Racing iz Antwerpna. To se ji je posrečilo. V Antwerpnu je dobila tekmo s 76:70, v Ljubljani pa v 101:80 in s tem tudi zadostno razliko v koših.

Poleg Olimpije so se v finale, ki bo v Spaniji, uvrstili še lanski prvak Simethtal iz Milana, Real Madrid in Slavija iz Prage.

Start slovenskega prvotigaša Olimpije v nogometu ob začetku pomladanskega dela prvenstva ni bil uspešen. Kljub terenski premoči je v Mostarju izgubil s 3:1 in je s 5 zmagami, dvema neodločenima in 9 porazi precej pri dnu lestvice. Za njim so samo še Beograd in Zagreb z 11 točkami, Sutjeska iz Nikšića z 10 in Čelik iz Zenice s 3 točkami. Na prvem mestu je Sarajevo s 26 točkami, Partizan in Dinamo pa imata po 22 točk.

V drugi ligi je Maribor obdržal vodstvo osmih tok pred Slobodo iz Tuzle. V Osijeku je premagal Slavonijo z 2:1. Aluminij je izgubil z Rudarjem iz Kakanje. Pomladanski del nogometnega prvenstva se je začel 6. marca.

Na Dunaju se je 4. marca zaključilo svetovno prvenstvo v umetnem arsanju. Pri damah je ponovno osvojila prvo mesto Američanka Peggy Fleming pred evropsko prvakinjo Seyfertovo (vzh. Nemčija) in Maškovo (CSSR). Slovenska Katja Derendova je zasedla 22. mesto.

Vestnik SFZ

Občni zbor odseka SFZ Ramos Mejije Anton Martin Slomšek je imel v nedeljo 19. marca svoj 5. redni občni zbor.

Po poročilih odbornikov o delu v preteklem letu je bila izvoljena naslednja lista: predsednik: Čeč Janez; tajnik: Potočnik Niko; blagajnik: Vodnik Ciril in Franci Kogovšek; gospodarja: Habat Franci, Vodnik Franci; športna referenta: Babnik Stane, Bezljaj Mirko; ter delegat za zvezni odbor Žakelj Janko.

OBVESTILA

Nedelja, 26. marca:

V Slomškovem domu ob 18. sv. maše nato slovenski velikonočni običaji. V našem domu praznovanje Velike noči s slovenskimi običaji.

Sobota, 1. aprila:

V Slovenski hiši ob 19 uri debatni večer o temi Slovenski dialog s svobodnim svetom.

V našem domu občni zbor fantovskega odseka; v Slov. domu v San Martinu pa tam. fant. odseka ob 19.30.

Nedelja, 2. aprila:

Na Pristavi Slovenski dan.

Sobota, 8. aprila:

V Slovenski hiši ob 15.30 pričetek Slovenskega srednješolskega tečaja.

Nedelja, 9. aprila:

V Slovenski hiši ob 11 uri otvoritvena slovenost Ukrajinske kat. univerze s slovenskim oddelkom.

Nedelja, 16. aprila:

Občni zbor SFZ ob 10.30 v Slov hiši V Slovenski hiši občni zbor Slov. dekl.ške organizacije.

V Slovenski hiši ob 16. uri koncert mladinskih pevskih zborov iz Berzateguija, Morona, San Martina in Slovenske vasi v korist Slovenske hiše.

Nedelja, 7. maja:

Blagoslovitev v Slovenski hiši.

Nedelja, 14. maja:

Vseslovensko romanje v Luján.

V enoletni dopolnilni kurs slovenskega srednješolskega tečaja Marka Bajuka za bodoče učitelje na slovenskih osnovnih šolah v izseljenstvu se morejo vpisati:

A) Vsi, ki so končali srednješolski tečaj Marka Bajuka ali v Evropi vsaj nižjo srednjo šolo.

B) Vsi, ki so končali tukajšnje učiteljske (escuela normal). Vpisovanje bo še v soboto 1. aprila, v Slovenski hiši od 17-18. Vsakdo naj prinese s sabo zadnje šolsko spričevalo. Vpisnina in soldnina znaša 100 pesov, ki jih je treba izročiti ob vpisu. Pričetek bo v soboto 15. aprila ob 15 uri.

A skupina bo imela naslednje predmete: verouk in pedagogiko (menjaje) slovenščino, didaktiko in metodiko (menjaje), petje in praktično delo (menjaje). B skupina pa: verouk, petje neobvezan predmet, slovenščino, zemljepis in zgodovino.

POIZVEDBA

„Kazimir, oglasi se! Kazimir Velkavrh! Če si še živ, pošli mami glas o sebi, njena ljubezen te išče in njena skrb!“

A če te ni več med živimi... — potem prosimo dobrega človeka v tujini, ki bi stopil na naslov Kazimir Velkavrh, José María Peña 231, Remedios de Escalada, Prov. de Buenos Aires, Argentina, in svojo poizvedbo o tej družini poslal na uredništvo Rodne Grude ali pa na naslov:

Vida Čuček, Ljubljana, Oražnova 2, Jugoslavija

Pričakujemo glas iz Argentine, glas ki bo sorodnike rešil negotovosti.

Valentin Kos 80-letnik

V februarju je v krogu svoje družine in prijateljev praznoval 80-letnico moravški rojak Valentin Kos. Jubilant se je rodil 12. 2. 1887 v vasi Češnjice v moravški županiji. Že pred I. svetovno vojno je odslužil triletni vojaški rok

v Mariboru, ob izbruhu vojne je pa bil takoj poklican pod orožje. Dve leti se je boril na ruskem bojišču, nato pa na italijanskem ob Soči. Udeležil se je zlasti bojov na Doberdolu in ob reki Piava.

Po končani vojni je prevzel doma lepo posestvo. L. 1920 se je poročil z Rozalijo Kunaver, ki bo 14. aprila t.l. slavila 70-letnico. V srečnem zakoncu je jima je rodilo 6 otrok, trije fantje in tri dekleta. Dva sina sta umrla še kot mladoletna.

Kosova družina je bila znana kot katoliška in narodno zavедna. Sin in še dve živeči hčerki so se vneto udeleževali v kat. društvih in organizacijah. Zlasti sin Ivan, ki je že nekaj let pred izbruhom druge svetovne vojne ostro nastopil v fantovskem odseku proti tistim, ki so v društvu delali razdor ter nastopili proti duh. vodji Fr. Malovrh. Vsi omenjeni, ki so se tedaj postavili proti kaplanu Malovrhu, so med komunistično revolucijo postali partizani z višjimi funkcijami, med tem ko je Kosov Ivan stopil na stran domobrancev.

Valentin Kos se je leta 1945 s svojo družino umaknil na Koroško. Tudi bolno in hromo hčerko je vzel s seboj ter jo je od Tržiča preko Ljubljane nosil vse do Vetrinja. Hčerka mu je v taborišču pozneje umrla. Vetrinje je pa postalo tudi njegova še vedno boleča rana. Tudi njegovega sina Ivana so Angleži vrnilo z ostalimi domobranci. Komunisti so ga mučili in ubili v Teharjih.

V Argentino je prišel jubilant leta 1949. Naselil se je z družino v bližini Lanusa. Hčerka Tina se je poročila z Lovrencem Urbanijom. Oba živita v ZDA, v Argentini pa živi njegova hčerka Marička, poročena z Jožetom Požesom. Oče in mati se z njima vedno pohvalita, da lepo skrbita zanju v starih letih.

Jubilantu je v zadnjem času precej opesal vid. Vsak teden mu zato žena prebere vso Svobodno Slovenijo. Tudi precej onemogel je. Svojemu rojaku Valentinu Kosu in njegovi življenjski družici k jubileju iskreno čestitajo vsi moravški farani. Njihovim čestitkam se pridružuje tudi Sv. Slovenija.

Ukrajinska katoliška univerza — Služatelji se morejo vpisati pri Fajdigi Pavlu (tel. 629-9174, v večernih urah), v Dušnopastirski pisarni, ob četrtkih zvečer pa tudi v pisarni Sv. Slovenije.

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

V skalovju je zalajal lisjak. Zajci so prishuhnili. Za dober očenaš časa se je lisjak oglašil že čisto blizu. Zajci so se razbežali. Resa je postal spet nemiren. Peter ga je z roko pritisnil nazaj na ležišče. Tiho, da bi slišal miš teči, je pomolil puškini cevi skozi okence in napel petelina. Ni več dolgo čakal. Od goščave je pridrobencjal lisjak. Nankrat je obstal, se zazrl naokrog in povohal. Za strel je bil še predaleč. Nekaj se mu ni zdelo prav. Če ovoha človeka in psa, bo zaokrožil z repom in blisnil v goščavo. Peter je urno omočil z jezikom ustnice. jih krepko stisnil in pridržal sapo. Miš, katero je Peter oponašal, prav nič bolj tenko ne zavil. Lisjak se je prihulil. Kakor bi drsal po trebuhu, se je bližal stanu. Peter si skoraj dihati ni upal več. Jasno je razločil muho na koncu puške. Želel je, da bi se lisjak obrnil po strani, obenem pa vedel, da se ne bo. Tvegati bo moral strel od spredaj, ki je rad previsok. Pomeril je pa poldrugo ped pred glavo, neslišno povešal puško in spremljal z njo lisjaka, ki se je vedno bolj bližal. Resa se je zganil. Peter ni smel nič več čakati. Pritisnil je s kalcem na sprožilno. Med zapuščene stane se je razlegal rezek strel. Lisica je javsknila. Pod dimom, ki se je hitro razkajal, je Peter videl, da se je lisica popadla za stegno in se v krogu zavrtela. Napel je še levega petelina. Preden pa je utegnul sprožiti, je planil Resa k vratom. Dvoje misli hkrati se je posvetilo Petru v glavi: da naj se pes izkaže in da je škoda preveč preluknjati kožuh. Sam ni vedel, kdaj je posadil petelina nazaj in odprl duri.

Kakor strela je šinil Resa k lisjaku. Za vatel daleč pred njim je obstal in zarenčal. Lisjak mu pa ni mogel niti zok več pokazati. Stegnjen je ležal na snegu in vztrepetaval. Resa ga je togotno pograbil za vrat in stresel. Lisjak se ni več ganil, a Peter mu ni zaupal. Pretkanec se rad potuhne. Prijel je lisjaka za koren repa, ga zavihel okrog sebe in ga treščil z glavo v kopno stran iz zasnežene senožeti štrleče skale.

Peter si je navezal uplenjeno lisico na optnik in vrge žerjavico s pepelom vred na sneg, da bi veter ne zanesel kam iskre in zažgal. Mudilo se mu je domov, da vsaj malo počije. Za zjutraj so se bili dogovorili s stricem Tomažem in Čudnikom, da pojdejo v Radovljico prepisovat Lazek nanj. Lisice ni utegnul odreti. Obesil jo je na podstrešje. Naj zmrzne; se je že ob priliki loti.

Čudnik je napregel. Za dne so zvonile sani že skozi Sotesko. Jasno sonce, razlito po obširni zasneženi ravnini med visokimi gorami jih je pozdravilo onstran Bleda. V Radovljici pa niso opravili nič. Kar niso mogli dopovedati enemu izmed mlajših uradnikov — slovensko je skoraj za silo tolkel —, kaj se pravi prodati v zástav. Brskal je po nemško pisanih knjigah, pa se ni spreumel. Zastoj so mu razlagali, da je Tomažev oče Lazek za petdeset let zastavil Čudniku kot varščino za posojilo, od katerega je leta s svojim užitek plačeval tudi davke in obresti. Sedaj pa, ko je zástav potekel, pripade nazaj prvotnemu lastniku ali pa njegovim dedičem, če vrnejo posojilo, če pa ne.

37

pa zapade posojevalcu. Pravico, sprejeti Lazek spet v last, ima stric Tomaž, bo že lahko začel odstopa svojemu nečaku Petru Hribarju, so skušali dopovedati. Uradnik je pa hotel, da se mora parcela najprej prepisati nazaj na umrlega lastnika, potem pa na njegovega sina Tomaža in nazadnje šele na vnuka Petra. Bohinjci so se trojnemu prepisu in trikratnim stroškom uprli in se rajši odpeljali domov, ne da bi bili kaj opravili. Čudnik se je udil, kako more biti šolan človek tako zabit. Stric Tomaž je sodil, da nalašč nagaja. Peter se je pa jezil na pritepenca, ki se priklatio od kdo ve kod in skušajo s svojim nadutostjo preliščiti domačine in jim prizadejati škodo.

Petru se je mudilo voziti les izpod Zátrep, dokler ne pomine saninec. Ni strpel. Misel na prepis selišča mu ni dala pokoja. Še ponoči ga je nadlegovalo, da ni mogel spati. Pa ga je ujezilo, da je koj po polnoči vstal in se napotil skozi Sotesko. Na Beli je bil zjutraj mimogrede pri maši. V Radovljici se je z nagajivim uradnikom hudo sprijel. Tudi to pot bi ne bil nič opravil, da ni poklical na pomoč notarja, pri katerem je tudi zvedel, da sta neutrežljivi uradnik in žandar Kranberger bratranca. Ni se mogel obresti misli, da mu je pri prepisu Lazka pravzaprav nagajal le Kranberger.

Še tretjič je Peter tisti teden moral iti v Radovljico in z njim spet stric Tomaž in Čudnik, da so do konca vse uredili. Nazaj grede bi bil najrajši pel, tako je bil vesel lastne zemlje.

Les je bil zvožen, pota so prekopenela in namesto pozvanjajočih sani so na njih spet zaropotali vozovi. Peter je nabrusil težko sekuro in tesačo in se z vneto lotil obrezovanja hlodov. Stric Tomaž mu je hodil pomagat. En sam pri tesenju lesa kaj malo opravi, saj največ samo okrog njega hodi. Skladov-

nice obrezanega lesa so vedno više rasle. Čez dober teden, je računal Peter, bo že lahko začel izravnavati zemljo in kopati za klet in podstavek. So mu pa orli prekrizali račun.

Na dan štiridesetih mučencev, sonec je gredo že kar pomladsko, se je Peter razgledoval z roba Tičarice. Tudi v gorah je bilo že dokaj kopnjave. Triglavska jezera pod njim so bila od snežnice nekam motna. Petra se je lotevala lenivost. Skoraj bi bil zadremal. Predramili so ga življajoči kriki nad dolino Sedmerih jezer. Peter je iskal z očmi po višavi in kaj kmalu opazil dvoje orlov, ki sta se zaganjala drug v drugega. Za strel je bilo več ko desetkrat predaleč. Mogel je samo opazovati. Skozi dalnogleđ je videl, kako sta se orla sekala z močnimi kljuni, še bolj pa se obdelovala z ostrimi kremplji. Perje je letelo od njiju in se v kolobarjih spuštalo proti zemlji. Orla sta se zdela lovcu oba enako močna; bil je radoveden, kateri bo zmagal. Peter se je tako zaveroval v boj, da kam drugam se pogledati ni utegnul. Za njegovim hrbtom se je v višavi razlegal nov krik. Naklo se je ozrl in videl, da se pelje od trentarske strani še tretji ropar. Pričakoval je, da se bo spustil takoj v boj. Pa se je zmotil. Novi orol — bil je samec — je oba borilca samo grozeče obelaval in čakal.

Od pretepačjih se orlov je odletelo dvoje dolgih peres. Preden sta dosegli zemljo, je eden izmed nasprotnikov odnehal. Odpeljal se je v smeri proti Triglavu. Prav njemu sta v levi peruti manjkali drugo in tretje pero; prvo se mu je pa nekam čudno sibilo.

Zmagoslavnuemu kriku prej borečega se orla je odgovoril novi. Spočit se je s toliko silo pogнал v boj, da je nasprotnika koj prvič odbil za nekaj sežnjev. Niti za trenutek mu ni dal oddiha. Zdržema ga je napadal in ga prej,

kakor je Peter sodil, napodil čez Komno kdo ve kam.

Zmagovalec se je vrnil. Krožil je visoko v zraku in vabil z zateganim žvižgi. Iz stene Tičarice se mu je odzvala samica in se dvignila k njemu. Dolgo sta krožila, nazadnje je pa orlica novega druga odpeljala proti Komarči. Srepa in s stisnjenimi ustnicami je Peter gledal za njima. Vedel je, da md bodo orli dali letos še dokaj več opraviti kakor lani. Kakor bi zlomki vedeli, da se ne more kaj prida ukvarjati z njimi, ko si postavlja hišo in se ženi. Zamahnil je z roko, zadel puško in oprtnik ter se ob palici podrsal po snegu navzdol. Prav po tihem je upal, da se mu posreči s Komarče kje ustreliti zaljubljeno ovdovelo orlico.

Lansko jesen, ko je ugonobil orla in ko tudi mladiča ni več videl, se je nadejal, da bo se samica odletela. Najbrž se je umaknila najtrši zimi, pa se je vrnila in sedaj privablja klateže z Bog ve katerih tirolskih gora ali pa še od dlje. Dokaj škoda bo naredil lovu, nje-ga pa zamudili marsikateri dan, ko bi ne bilo treba. Pa zdržati mora, da se mu ne bodo ljudje posmehovali. Posebno Kranbergerju ne sme privoščiti veselja.

Na vrhu Komarče se je priklril, opezoval in čakal. Slišal je orla še, videl pa ne več. Potegnul je mrzel veter in sneg se začel zmrzovati. Spomnil se je presrečnega Bitenca, si navezal dereze in se spustil po strmi stezi proti Ukancu.

Domov je prišel že po temi. Bil je truden, da se mu je komaj še ljubilo skuhati večerjo.

K Tkalcu tisti večer ni šel v vas, čeprav je bil Jerci objubil. Bi moralo biti še marsikatero nedeljo tako. Se bo že privadila.

(Se nadaljuje)

Srečne praznike Kristusove zmage in našega upanja želi

MUEBLERIA LUKY

Luka Milharčič-s'n

Avda. 25 de Mayo 136
Ruta 205, Km. 43.300

Carlos Spegazzini FGR
Prov. Buenos Aires

Veselo in blagoslova polno Veliko noč želi odjemalcem in rojakom

Silvo Lipušček

urar in zlatar

Prov. Unidas 2164

San Justo

T. E. 621-3047

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja želi vsem rojakom

Dr. Franc Knavs

odvetnik

VESELO ALELUJO ŽELI VSEM ROJAKOM

JANEZ JEREB

stavbeni tehnik

Sarandí 3312

San Justo

T. E. 621-2006

BLAGOSLOVLJENO IN MILOSTI POLNO VELIKO NOČ

želi vsem odjemalcem in rojakom

BIPEGRO

mizarsko podjetje

Rep. de Chile 3036

San Justo

T. E. 621-3452

VELIKONOČNEGA IN BOŽJEGA ŽEGNA ŽELI ROJAKOM

MUEBLERIA „EZEIZA“

Luka Milharič

Ruta 205

pred železniško postajo Ezeiza

VSEM ROJAKOM TER MLADINI V DOMOVINI IN TUJINI

želi veselo Veliko noč

SLOVENSKA

DEKLIŠKA

ORGANIZACIJA

SLOVENSKA

FANTOVSKA

ZVEZA

NAŠ DOM V SAN JUSTU

želi vsem rojakom veselo ALELUJO!

Blagoslova polne praznike vstajenja Gospodovega

želi vsem Slovencem

CACES s. r. l.

slovensko keramično podjetje

Pedro Molina 140

Guaymallén

Mendoza

Srečne praznike Vstajenja Gospodovega želim

BRATA MAVRIČ & Cía

H. Almeyra y Avda. 3 de Febrero

Villa Libertad, San Martín FNGBM

T. E. 750-1674, 1857

Srečne in veselo praznike Gospodovega vstajenja voščil vsem svojim članom, vlagateljem in rojakom

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.

(C. C. „S. L. O. G. A.“ Ltda.)

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

T. E. 658-6574

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.

(C. C. S. L. O. G. A. Ltda.)

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

Redni občni zbor

v soboto, 1. aprila 1967, ob 20 v zadružnih prostorih

Dnevni red:

1. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora in bilanca za poslovno leto 1967.
3. Volitve: 1 predsednika, 1 podtajnika, 1 podblagajnika, 3 svetovalcev, 2 namestnika svetovalcev, 1 preglednika računov in 1 namestnika preglednika računov.

Upravni odbor

SLOVENSKA PISARNA

V BARAGOVEM DOMU, 6304 St. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO 44103

želi vsem rojakom po širnem svetu blagoslovljene velikonočne praznike. Ob tej priliki sporoča, da je pisarna odprta ob nedeljah, torkih in petkih od dveh do šestih popoldne.

Zastopamo slovenske založbe: Svobodna Slovenija, Slovenska kulturna akcija, Duhovno življenje, Naš tednik, Vera in dom, Salezijanske knjižice, Vrednote, Meddobje, Zbornik Svobodne Slovenije, Mohorjeva družba v Celovcu in Mohorjeva družba v Gorici.

Vpisujemo naročnike in sprejemamo naročnino za redno letno knjižno izdajo (\$ 3 na leto) Družbe sv. Mohorja v Celovcu in za liste: Naš tednik, Vera in dom, Svobodna Slovenija, Slovenska kulturna akcija in Duhovno življenje.

Sprejemamo naročila za darilne pakete Lige katoliških slovenskih Amerikancev.

V razprodaji imamo dve gramofonski plošči božičnih pesmi, cena prvi \$ 4, drugi \$ 5, obe skupaj pa \$ 8. Poleg tega je na razpolago plošča kvarteta Finkovih po \$ 5.

Imamo več slovenskih molitvenikov, najnovejša sta: Dr. Turnšek - Slovenski misal, vezan \$ 9, in dr. Filip Žakelj - Zdrava Marija, po \$ 7, 8, 9. Zbornik Svobodne Slovenije za l. 1966 in 1967 po \$ 5, prejšnji so pa še na razpolago za leta: 1949, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62 po \$ 3. Knjige: Mauser - Ljudje pod bičem, I, II, III. del. Cena za prvi del: broš. \$ 4, vez. \$ 5; za drugi del: broš. \$ 3.50, vez. \$ 4.50; za tretji del: broš. \$ 5, vez. \$ 6. Vauhnik - Nevidna fronta, broš. \$ 4.50, vez. \$ 5.50; Pregelj - Moj svet in moj čas, broš. 2.50, vez. \$ 3.50; Velikonja - Ljudje, broš. \$ 2.50, vez. \$ 3; Jontez - Jutro brez sonca, \$ 2.50; Jurčec - Skozi luči in sence, broš. \$ 3.50, vez. \$ 4.50; Kociper - Na božji dlani, broš. \$ 2.00, vez. \$ 4; Komar - Pot iz mrtvila, broš. \$ 2; Jurčec - Ljubljanski triptik, \$ 2; Simčič - Človek na obeh straneh stene, \$ 2.50; Geržinič - Dnevi smrtnikov, broš. \$ 2, vez. \$ 2.50; Kremžar - Sivi dnevi, broš. \$ 2, vez. \$ 2.50; Karapandžić - Kočevje, po \$ 2; Jukić - Hrvatska politika, \$ 5.

Druge knjige, revije in časopise po želji naročimo.

ESLOV NIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

Concesión N° 3224

TARIFA REDUCIDA

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

želi vsemu svojemu članstvu in vsem svojim prijateljem

blagoslovljene velikonočne praznike

ter obenem vabi na svojo šestto obletnico, ki bo v nedeljo 23. aprila t.l.

SLOV. DOM V CARAPACHAYU

želi vsem članov in prijateljem blagoslovljene velikonočne praznike in obvešča,

da bo obletnica ustanovitve doma v nedeljo 21. maja, s celodnevno prireditvijo

TISKARNA VILKO

želi vsem blagoslovljeno Veliko noč

BRIVSKI SALON

„LOS ANDES“

za gospode in otroke

Maks Skarlovnik

želi vsem rojakom blagoslova polne velikonočne praznike

Drysdale 5648

Carapachay

Blagoslovljene velikonočne praznike želi vsem rojakom

Simon Rajer

Uruguay 743, 5. nadstr., pis. 506

Slovenrko planinsko društvo Buenos Aires Bariloche

želi vsem Slovencem blagoslovljeno Veliko noč!

Jezus je od smrti vstal,
od njega broidke martre;
zato se veselimo
ino Boga hvalimo: Aleluja, aleluja!

Slomškov dom želi vsem rojakom blagoslovljena Veliko noč in vabi na velikonočno prireditev v nedeljo, 26. marca 1967 ob 5 popoldne:

SLOVENSKA VELIKA NOČ

- Sveta maša s petjem naših najlepših velikonočnih pesmi
- Slovenski narodni običaji (ob 15. sekanje piskov)
- Velikonočna jedila

Sodelujeta pevka zbor „SPZ Gallus“ in ramoški cerkveni zbor

XII. SLOVENSKI DAN

Ob dvajsetletnici organizirane slovenske skupnosti v Argentini naj bo Slovenski dan nov izraz naše povezanosti.

Služba božja ob 11.30

Kosilo

Popoldne vesela družabnost v senci Pristave.

Vabijo slovenske organizacije in ustanove v Argentini

Na belo nedeljo vsi na Pristavo!

V primeru slabega vremena bo prireditev naslednjo nedeljo

Vsem svojim delničarjem in vsem Slovencem veselo in blagoslovljene velikonočne praznike želi

LA OVEJERA ARGENTINA S. A.

Capital m\$ n. 250.000.000.—

Cangallo 1885, 1. nadstropje

T. E. 45-9714

Buenos Aires